

Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola és Óvoda
Óvodai Nevelési Programja

2010.

Czenéné Balla Katalin
igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Bevezetés	3- 7 oldal
	Óvodák bemutatása	4 - 5 oldal
II.	Gyermekkép, óvodakép	8-11 oldal
	A helyi nevelési program alapelvei és a fejlesztés célja	10-11 oldal
III.	Az óvodai nevelés feladatai, helyi nevelési programunk feladatrendszere	11-21 oldal
	Az egészséges életmód alakítása	11-14 oldal
	Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása	14-17 oldal
	Az anyanyelvi,- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	17-21 oldal
IV.	Az óvodai élet megszervezésének elvei	21-28 oldal
	Személyi feltételek	21-23 oldal
	Tárgyi feltételek	23-24 oldal
	Az óvodai élet megszervezése	24-26 oldal
	Az óvoda kapcsolatai	26-28 oldal
V.	Az óvodai élet tevékenységei	28-50 oldal
	Játék	29-35 oldal
	Vers-mese	35-37 oldal
	Ének, zene, énekes játék	37-40 oldal
	Rajzolás, mintázás, kézimunka	40-42 oldal
	Mozgás	42-43 oldal
	Külső világ tevékeny megismerése	43-46 oldal
	Munka jellegű tevékenységek	46-47 oldal
	Tanulás	47-50 oldal
VI.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	50-51 oldal
	Mérés - értékelés	51-52 oldal
	Gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenység	52-54 oldal
VII.	Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése	54-64 oldal
VIII.	Mellékletek	65-78 oldal
IX.	Irodalomjegyzék	79 oldal
X.	Legitimációs záradék	80 oldal

I. Bevezető

1. Az Óvodai nevelés *Alapprogramja* - a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai elveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a) az óvodai nevelésnek a *gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére* kell irányulnia, *az egyenlő hozzáférés biztosításával.*
- b) A gyermeket, mint fejlődő személyiséget – *gondoskodás* és különleges védelem illeti meg,
- c) A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Az *Alapprogram* szerint az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző –*köztük az innovatív-* pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti saját nevelési programját: vagy átvesz és adaptál egy kész programot, vagy saját programot készít, amelynek meg kell felelnie az alapprogramban foglaltaknak. Az *Alapprogram* és az azzal összhangban lévő óvodai nevelési programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

2. Az óvodai nevelési program elkészítésekor az *Alapprogram* mellett figyelembe kell venni

- a) a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzeti, etnikai kisebbségi nevelést végez,
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermek nevelését is végzi.

Mindezek és a tagóvodákban kialakult, jól bevált helyi gyakorlatok alapján készítettük el Helyi Óvodai Nevelési Programunkat.

Programunk: tevékenykedtető, fejlesztő.

Óvodai tagozatunk küldetésnyilatkozata:

Barátságos, derűs, családias légkörű óvodáinkban, a szülőkkel folyamatosan együttműködő, gyermekszerető, elfogadó, empátikus, új iránt fogékony óvónőkkel, óvodapedagógusokkal és nevelőmunkát segítő dolgozókkal neveljük a gyermekeket. Nagyon szép környezetben fokféle, változatos tevékenységet biztosítunk számukra. A szabad játékkal, mint legfontosabb gyermeki szükséglettel biztosítjuk, hogy önmagukhoz képest fejlődjenek. A gyermek elfogadását, tiszteletét kiemelt értéknek tartjuk. Munkánkkal az óvodás korban elsajátítható készségek, képességek és kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése a célunk.

Az óvodák bemutatása

A Lestár Péter Egységes Közoktatási Intézmény óvodai tagozatán három intézmény működik. Ezek:

1. Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola és Óvoda,
Városföldi Napközi Otthonos Tagóvoda
6033 Városföld, Dózsa György út 41-43. szám

Felvehető maximális létszám: 75 fő

2. Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola és Óvoda,
Fülöpházi Tagintézmény
6042 Fülöpháza, József Attila u. 1. szám

Felvehető maximális létszám: 25 fő

3. Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola és Óvoda,
Kunbaracsi Tagintézmény
6043 Kunbaracs, Kölcsey út 2. szám

Felvehető maximális létszám: 25 fő

A tagintézmények Helyi Óvodai Nevelési Programját az 1996. szeptember 1-én hatályba lépett 137/1996.(VIII.28.) Korm. rendelet mellékleteként kiadott Óvodai nevelés országos alapprogramjára, illetve ennek módosítására, *-mely 2009. november 20-tól érvényes-*, mint

- alapidokumentumra építve,
- a rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételek alapján,
- az egyes községekben jelentkező helyi igényeknek megfelelően,
- a korábban kialakult, jól bevált szokásokat alapul véve készítettük el.

A módosításoknál és kiegészítéseknél figyelembe vettük:

A Kompetencia alapú programcsomag kipróbálásával a Városföldi Tagóvoda középső csoportjában lehetőségünk nyílt:

- Saját kompetenciánk fejlesztésére (ismeret, tudás, attitűd)
- Olyan pedagógiai, pszichológiai ismeretek megszerzésére, amelyek a meglévő ismereteinket bővítették
- A pedagógiai innovációban való részvételre
- Innováció készítésére, mely egyedülálló volt az óvodánk életében
- Produktumok létrehozására, mely többszörös sikerkritériumokat jelent
- Továbbképzéseken való részvételre
- Informatikai és egyéb eszközök beszerzésére

Helyi sajátosságainkat, személyi és tárgyi feltételeket, gyermekek összetételét, eddigi munkánk eredményeit, partnereink elégedettségét, az új elvárásokat figyelembe véve,

nevelőtestületünk úgy döntött, hogy a saját nevelési programunkat fejlesztjük tovább, kiegészítve a kompetencia alapú óvodai neveléssel, mivel pedagógiai törekvései egyeznek a mi céljainkkal.

A Városléldi Tagóvoda középső csoportjában a Kompetencia alapú óvodai programcsomag 2009. szeptember 1-től részlegesen bevezetésre került. A 2010/2011-es nevelési évtől a programcsomag kiterjesztése további két óvodai csoportban, Városléldön és Fülöpházán elkezdődik. Majd ismét folytatódik, és a 2011/12. nevelési évben az egész óvodai tagozaton kiterjesztedik.

A Kompetencia alapú programcsomag az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával koherens.

Az alapprogram műfaját tekintve egy irányelv, mely továbbra is meghatározó nevelésünkben.

A programcsomag jelenlegi műfaját tekintve egy fejlesztési anyag, egy ajánlás.

A Kompetencia alapú óvodai programcsomag részleges bevezetésével arra törekszünk, hogy :

A programcsomag szellemiségével gazdagítjuk a gyerekeket és a saját óvodapedagógusi munkánkat.

Annyit, és oly módon vezetünk be a programcsomag ajánlásai közül, amennyi és amely- az illesztés elvégzése után -a gyermekek élmény-és érzélem világában, ismeretkörében, tapasztalatában, tudásában, teljesítményében megmutatkozik, a nevelő-oktató munkánkat segíti.

Pedagógiai kultúránkat gazdagítsa, és a kompetencia alapot tartalommal, innovatív szemlélettel, saját élménnyel töltse meg.

A helyi óvodai nevelési program figyelemmel van az európai uniós tagállamok egyik kiemelt XXI. századi célkitűzésére, a tudás alapú társadalom megteremtésére. A tudás alapú társadalom megteremtésének biztosítóka az egész életen át tartó tanulás képességeinek elsajátítása, az alapkészségek és kulcskompetenciák megfelelő szintű birtoklása. Ennek érdekében, a helyi nevelési program alapcélkitűzéseit megerősítve arra törekszünk, hogy **boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, elevenen mozgó, önállóan kezdeményező kisgyermekeket neveljünk**, akik reményeink szerint a mai kor társadalmának alkotóképes, fogékony, problémamegoldásra képes, kreatív fiatal, felnőtt tagjaivá válnak.

E célok elérésének megalapozásaként a helyi nevelési program tartalmazza a **kompetencia alapú óvodai programcsomag** szakmai koncepciójának pedagógiai alapelveit, beépíti a pedagógiai koncepciók elméleti alapvetéseit, és a programcsomag által ajánlott elvek alapján végzi a gyermekek fejlődésének nyomon követését, és szervezi a képességfejlesztést szolgáló tevékenységeket.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Kompetencia alapú óvodai programcsomag koherenciája

TARTALMI ELEMEEK	ÓNOAP	KAPCS
I. Bevezető	X	Általános szakmai koncepció Pedagógiai koncepció I-III.
II. Gyermekkép	X	Általános szakmai koncepció
Óvodakép	X	Általános szakmai koncepció
III. Az óvodai nevelés feladatai	X	Általános szakmai koncepció
Az óvodai nevelés általános feladatai	X	Általános szakmai koncepció
Az egészséges életmód alakítása	X	A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása	X	Pedagógiai koncepció III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	X	Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei	X	Általános szakmai koncepció Pedagógiai koncepció I-III.
Személyi feltételek	X	Általános szakmai koncepció
Tárgyi feltételek	X	Tárgyi fejlesztési eszközök
Az óvodai élet megszervezése	X	Általános szakmai koncepció
Az óvoda kapcsolatai	X	Általános szakmai koncepció
V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	X	Általános szakmai koncepció Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III.
Játék	X	Pedagógiai koncepció III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Vers, mese	X	Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Ének, zene, énekes játék	X	Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III.

		Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Rajzolás, mintázás, kézimunka	X	Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Mozgás	X	Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
A külső világ tevékeny megismerése	X	Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Munka jellegű tevékenységek	X	Általános szakmai koncepció Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
Tanulás	X	Általános szakmai koncepció Pedagógiai koncepció I-III. A komplex fejlesztés területei I-III. Komplex fejlesztési tervek A világ befogadásának elérhetőségei Kiegészítő segédletek Tárgyi fejlesztési eszközök
VI. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	X	A gyermek fejlődésének nyomonkövetése

¹Labáth Ferencné: A Kompetencia alapú óvodapedagógia
Kézirat, 2008.

Gyermekkép, Óvodakép

Gyermekkép

1. *Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.*
2. *Az Alapprogram a gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul. Ezek szerint: a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermek személyiségének megismerésére törekszünk óvodába lépéstől kezdve. Az erősségek, és az esetleges hátrányok számbavétele alapján az egyéni fejlesztés elvének érvényesítését segítjük (képessegek, részkészségek fejlesztése). *Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, pedagógia érvényesítésében. A játék elsődlegességét hangsúlyozzuk, az élmények feldolgozása olyan támogató környezetben történik, ahol a felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkészé válik. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk. Biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.**
3. *Tagóvodáinkban elvárásként fogalmazódik meg a befogadó (inkluzív) nevelés legtágabb értelmezése, összhangban az egyenlő hozzáférés elvével, a multi- és interkulturális nevelés szemléletével, a gyermeki szükségletek kielégítésével, az egyéni bánásmóddal, a gyermek egyéni készségei, képességei kibontakoztatásával.*

Az óvodáinkba bekerülő kisgyermek számára olyan légkört teremtünk, hogy boldogok, derűsek, nyugodtak legyenek. Érezzék jól magukat, szeressenek óvodába járni. Nevelőmunkánk alapja a kisgyermek érzelmi nevelése, érzelmi biztonsága.

Programunkkal optimálisan illeszkedünk az egyén fejlődési üteméhez, ez mind a hátrányos, mind a tehetséges gyermek nevelésében rugalmasan alkalmazható. *Óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő empatikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá válik.*

A gyermekekre vonatkozó információkat bizalmasan kezeljük.

A gyermekek játéka válják a legfőbb személyiségfejlesztő eszközzé, önállóan szabadon játszanak együtt vagy egymás mellett.

Tevékenykedtető óvodai programunkkal a kisgyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve gazdag, változatos tevékenységeket biztosítunk és kínálunk fel számukra, melyben megadjuk a választás lehetőségeit érdeklődésüknek megfelelően.

Óvodai programunkban a család és az óvoda szocializáló szerepét hangsúlyozva –a 3-7 éves korban intenzív „én-fejlődés” szakaszában – kiemelt jelentőségű az egyediség, az egyediség támogatása, megalapozása. Az óvodáskor végére jut el a gyermek az önérvényesítéstől az együttműködésig, a társak szükségleteinek, igényeinek, szándékainak megértéséig.

A gyermek hozza magával genetikusan múltját, ami nincs még teljesen beprogramozva, kezdettől fogva a környezetén keresztül válik azzá, ami. A fejlődés tehát részben a természet munkája, másrészt a nevelés, a fejlesztés eredménye.

A kisgyermek a belső tettektől függő, érzékeny, fejlődő személyiség. Önálló individuum, egyénenként változó testi, lelki szükségletekkel. Gyermekközpontú nevelésünk ezek kielégítésére, a gyermeki személyiség legteljesebb kibontakoztatására irányul.

Testben és lélekben egészséges, boldog, kiegyensúlyozott gyermek az, aki harmóniában él környezetével és önmagával.

Óvodakép

1. Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. *Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.*

Tagóvodáink Városföld, Fülöpháza és Kunbaracs településeken szervezeti és szakmai értelemben önálló tagintézményként működnek. A tagintézmények településenként különböző tárgyi felszereltséggel rendelkeznek. Az eltéréseket az egységes intézménybe hoztuk magunkkal, mely a helyi önkormányzatok lehetőségeivel összefügg. De mindhárom tagintézmény a saját lehetőségeinek megfelelően nagyon szép, esztétikus környezetben fogadja és neveli a kisgyermeket. Az óvodai csoportjainkban elhelyezett berendezési tárgyak és eszközök is a gyermekek érdekeit szolgálják.

Szabadtéri játszóparkjaink csodálatos zöld területtel, homokozókkal, EU szabványos kültéri játékokkal, bicikliző sávval segítik a kicsinyek mozgásigényének kielégítését, testi fejlődésük biztosítását. Sok-sok fa árnyékában hűsölhetnek a pihenésre vágyó gyermekek.

Célunk olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A befogadó közoktatási rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakításának.

A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés nagyon fontos. A környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével történik. A környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel hosszabb idő távlatában valósul meg.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

Az egész óvodai tagozaton felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok, óvónők foglalkoznak a gyermekekkel, munkájukat szakképzett dajkák segítik.

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája azt tükrözi, hogy a befogadó szellemiségű óvodáinkban, az inkluzív nevelést hangsúlyozzuk.

A bemutatott óvodai környezetben biztosítottak a feltételek az egészséges életmód, a megfelelő, rugalmas napirend kialakításához, gazdag, változatos óvodai tevékenységek megszervezéséhez.

Városföldön és Fülöpházán a beszédhibák javításával, a kisgyermek beszédének fejlesztésével heti egy alkalommal helyben, nevelési időben utazó logopédus foglalkozik. Kunbaracsról az ambuláns logopédiai kezelésre szoruló gyermekeket autóval szállítják Kerekegyháza logopédushoz heti egy alkalommal az óvodából.

Modellértékű, már évek óta gyakoroljuk a befogadó attitűdöt, a különbségek elfogadásának természetessé tételét a gyermekek számára. A különbségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel történik.

A befogadó környezet megteremtésével az esélyegyenlőtlenségek csökkentését, a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulást, és az újabb előítéletek kialakulásának megelőzését támogatjuk.

Család-óvoda kapcsolatában tagóvodáink vállalják az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereit is. (előadás szülői értekezleten, vitaindító, cikkek, könyvek ajánlása, stb.).

Tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe.

Óvodáink nyitottak, előzetes megbeszélés alapján a szülők személyesen is megfigyelhetik a gyakorlatban folyó óvodai nevelőmunkát.

2. Az **óvodai nevelés célja** az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).

Az alapelvek meghatározásának alapját az alábbi tényezők nyújtják:

- A magyar nemzeti kultúra, hagyományai,
- A magyar óvodapedagógia eddigi progresszív eredményei,
- Az ONAP irányelvei,
- A fejlődéslélektan tudományos megállapításai
- Az inkluzív pedagógia cél- és feladatrendszere,
- A játék, az érzelmek, az erkölcs meghatározó szerepe,
- A gyermeki fejlődés nyomon követésének szükségessége,
- Az iskolára alkalmasság fejlettségi szintjeinek meghatározása

3. Az óvodai nevelésben alapelv:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és *bizalom* övezi,
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni *készségeinek* és *képességeinek* kibontakoztatását,
- c) *az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.*

4. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: *a gyermeki szükséglet kielégítéséről*, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő- tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről.
5. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
6. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

III.

Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása,
- az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása,
- *az anyanyelvi*, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód kialakítása

Valósuljon meg a gyermek optimális fejlődése, alakuljon ki az egészséges életmód és harmonikus életvitel igénye a testi-lelki szükségletek kielégítésével az egészségmegőrzés az egészségvédelem szokásainak formálásával.

Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése:

Személyes kompetenciák:

- Testi-lelki szükségletek felismerése, kielégítése a rugalmas napirend és a biztonságos környezet kialakításával, a baleset-megelőzés szabályainak ismeretével
- Az önállóság fejlesztése a testápolási, étkezési és öltözködési szokások megismertetésével, gyakorlásával és beépülésével, az egyéni érési ütem és az egyéni szükségletek figyelembevételével
- A testséma fejlesztése az önismeret, az edzés, mozgás, levegőzés és gondozási feladatok által, a pozitív én- kép alakításával

Szociális kompetenciák:

- Az együttműködés, az egymástól való tanulás és az egymás segítségének megalapozása, fejlesztése a szokásokhoz kapcsolódó viselkedési normák megismerése, elsajátítása által
- Az egymással szembeni tolerancia megalapozása, fejlesztése az önkiszolgáló tevékenységek gyakorlása során

Kognitív kompetenciák:

- Percepció fejlesztése a tér-, és vizuális érzékelés fejlesztésével a tevékenységek során
- Belső motiváció kialakítása, erősítése a tapasztalatszerzéssel, az önismeret alakításával és a pozitív megerősítés által a mindennapi gondozási tevékenységekben
- Gondolkodás fejlesztése a szabálytudat, feladattudat, feladattartás fejlesztésével

Speciális kompetenciák:

- A harmonikus életvitel megalapozása az önmaga és környezete iránti igényesség felkeltésével, folyamatos pozitív megerősítés által – tehetséggondozás
- A harmonikus és differenciált mozgás fejlesztése, a nagymozgások és a finommotorika koordinálása által, a szabadgyökerű követelményválasztás lehetőségének biztosításával

Nyelvi-kommunikációs kompetenciák:

- Általános és relációs szókinccs gazdagítása
- Szóbeli instrukció alapján történő feladatvégzés gyakorlása az egyéni sajátosságok és fejlettségi szint figyelembe vételével
- Különböző kifejezésmódok gyakorlása a kapcsolódó tevékenységekben
- Udvariassági formák gyakorlása a kérés- elfogadás megfogalmazása által
- Beszédfigyelem fejlődése a tevékenységek során
- Metakommunikációs jelzések felismerése, megértése

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

A gyermekek meglévő készségeire, képességeire és szokásaira alapozva az egyéni szükségletek és egyéni ritmus figyelembe vételével történő fejlesztés.

T A R T A L M A K:

1. Egészséges életmód

1.1. Testápolás

1.1.1. Mosakodás-kéztörlés

- rendeltetésszerű eszközhasználat
- saját és a környezet esztétikájának megőrzése

1.1.2. Zsebkendőhasználat

- szükség szerint
- saját és környezet esztétikájának megőrzése

1.1.3. Fésülködés

- igény alakítás
- eszköz rendeltetésszerű használata

1.1.4. WC használat

- önállóság

- saját és környezet esztétikájának megőrzése
- 1.1.5. Fogmosás
 - eszköz rendeltetésszerű használata
 - saját és környezet esztétikájának megőrzése
 - igény alakítás
- 1.2. **Étkezés**
 - terítés – önkiszolgálás, sorrendiség
 - eszközök rendeltetésszerű használata
 - saját és környezet esztétikájának megőrzése
 - egyéni szükségletek figyelembe vétele
 - (szedés, kóstolás: **kiscsoportban**, óvónő szed: **középső csoportban** levest gyermek szed, második felét óvónő szed: **nagycsoportban** mindent a gyermek szed, önállóan önt)
- 1.3. **Öltözködés**
 - segítségkérés - önállóság
 - saját és környezet esztétikájának megőrzése
 - egyéni szükségletek figyelembe vétele
 - sorrendiség betartása
- 1.4. **Pihenés**
 - egyéni szükségletek figyelembe vétele
 - társak szükségleteinek tiszteletben tartása
- 1.5. **Életritmus**
 - életkori sajátosságoknak megfelelő, az egyéni szükségleteket tiszteletben tartó, rugalmas napirend
- 1.6. **Mozgás – levegőzés**
 - udvaron, játszótéren, szabadban tervezett spontán tevékenység
- 2. **Egészségvédelem**
 - 2.1. **Zöldség és gyümölcsnapok**
 - A tevékenységhez kapcsolódó szokások és magatartásformák
 - fogyasztás ebéd előtt
 - 2.2. **Balesetmegelőzés**
 - csoportszobára, óvodára, udvarra, szabadban történő tartózkodásra, közlekedésre és egyéb tevékenységekre vonatkozó szabályok
 - 2.3. **Edzés**
 - légfürdő, napfürdő, a mozgás biztosítása egész nap folyamán, időjárási viszonyok figyelembe vételével
 - 2.4. **Óvodaorvos**
 - folyamatos mérés, vizsgálat, szűrés

PEDAGÓGUS ATTITÚD:

- személyes példamutatás, elfogadás, mintaadás
- önállóság és pozitív viszonyulás támogatása – pozitív megerősítéssel, dicsérettel, differenciálással, a segítségkérés kiváráásával, rávezetéssel, magyarázattal, szemléltetés bemutatással

Feltételek: tárgyi, munkaasztal, mentális

K I M E N E T

- az egészségmegőrzés-, és védelem alapvető szokásait ismeri, szükségleteit képes szabályozni
- az eszközöket rendeltetésszerűen, önállóan használja

AZ ÉRZELMI NEVELÉS ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA

1. Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, *kiegyensúlyozott* szereteteli légkör vegye körül.

Önmagunk és egymás megismerése és az élmények átélése által valósuljon meg a közösségfejlesztés.

Személyes kompetenciák:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket,
- az óvodapedagógus-gyermek, *gyermek-dajka*, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi *attitűd*, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és engedjen teret *önkifejező, önérvényesítő* törekvéseinek,
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a *különbözőségek* elfogadására, *tiszteletére*.

Szociális kompetenciák:

2. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a *szokás – és normarendszerének megalapozását*.

Kognitív kompetenciák:

3. A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre,

tisztelje és becsülje azt. *Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.*

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Speciális kompetenciák:

5. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, *halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű* gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Nyelvi kommunikációs kompetenciák:

Érzelmeik kifejezésének nyelvi-, kommunikációs megnyilvánulási formáinak gyakorlása, fejlesztése, példaadás alapján

- szinonimák, szófajok, új fogalmak megismerése, alkalmazása, beépülése a szókincsbe
- különböző mondatfajták alkalmazása
- ítéletalkotás és mondatalkotás gyakorlásával kifejezőkészség fejlesztése
- ok-okozati összefüggések szóbeli megfogalmazása
- érzelmek kifejezésének nyelvi és metakommunikációs megnyilvánulási formáinak fejlesztése és gyakorlása példaadással
- a nemet mondás és az őszinteség nyelvi formáinak kialakítása, gyakorlása mintakövetéssel
- véleménynyilvánítás, vita, egymás meghallgatásával a beszédfegyelem, beszédkészség és az egymástól való tanulás fejlesztése

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

Biztonságot nyújtó légkörben olyan megoldási módok közvetítése, amelyek segítségével képes mérlegelni, hogy az őt ért ingerekre, érzelmi hatásokra hogyan reagáljon a csoportnormák betartása mellett, önértékelésének megőrzésével

- az egyén szintjén a bizalom és elfogadás által a nyitottság és a befogadás
- csoportszinten az odafordulás, tolerancia és figyelem által az elfogadás, empátia fejlesztése, a mássággal való együttélés gyakorlása

Az érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolat alapja lehet a gyermek számára az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, az érzelmi átélésnek, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának és a konfliktushelyzetek megoldásának.

Az óvodapedagógus személyisége és minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést és védelmet sugároz a gyermekek felé. Az elfogadás nem zárja ki a tudatos fejlesztést, a gyermeki személyiség formálásának szándékát. Az eltérések tolerálásában mintát adó óvodapedagógus könnyen el tudja fogadtatni társaival a nehezebben beilleszkedő, szocializálódó, vagy nagyobb hátrányokat hordozó gyermekeket. Az óvodapedagógus a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozását segíti.

A gyermeki személyiséget övező bizalom megvalósítása nagyon fontos. A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése az érzelmi nevelés fontos része. Hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire biztosított komoly figyelem, a nem könnyen érthető jelzések értelmezése, a mögöttük lévő szükségletek feltárása nélkülözhetetlen. A ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segélykérés figyelmen kívül hagyása nem fordulhat elő.

Az óvodás gyermek érzelmi életére rendkívül nagy hatással vannak óvodai megemlékezéseink, ünnepeink. Ezért a hagyományok kialakítása és ápolása rendkívül fontos. Erősödik a várakozás öröme, a társakhoz kötődés, az odafigyelés élménye.

Hagyományaink, óvodai ünnepeink: (tagintézményenként változó lehet)

- új kisgyermekek és szülők ismerkedése az óvodával
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Víz Világnapja
- Húsvét
- Anyák napja
- iskolalátogatás a nagycsoportosokkal
- születésnapok, névnapok megünneplése
- kirándulások
- óvodai évszáró
- nagycsoportosok búcsúztatása

Megemlékezéseink:

- március 15
- augusztus 20
- október 23

TARTALMAK: családlátogatás, beszoktatás, gondozás, játék, mese-vers, ének-zene, énekes játékok, rajzolás, mintázás, mozgás, külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek, távlatok, ünnepek, szokások, szabályok, normák, én kép alakítás, mi – tudat alakítás

Pedagógus attitűd:

- személyes minta, példaadás
- csoportkohézió erősítése
- barátságok preferálása
- igazságosság és méltányosság érvényesítése
- értékelés
- konfliktusok és nemet mondás megélése
- élmények, tapasztalatok, tevékenységek biztosítása élmények átéléséhez

K I M E N E T

- pozitív az én- képe
- ismeri a közösség szokásait, szabályait

- képes a normákat elfogadni, és ez alapján saját érzelmi-akarati állapotát szabályozni
- képes érzelmeit – a csoportnormák tiszteletben tartásával – kommunikálni

AZ ANYANYELVI, - AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

A gyermek személyiségébe épüljön be olyan nyelvi kommunikációs eszköztár, amely képessé teszi érzelmi, élményei, gondolatai szabad megfogalmazására, a metakommunikációs jelzések értésére. Ezáltal válják alkalmassá a kooperációra, a problémamegoldásra, a mindenkori közösségbe való beilleszkedésre, általa alapozódjon meg magyarság tudata.

Személyes kompetenciák:

1. *Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.* Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – *beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítás elkerülésével)* – az óvodai nevelőtevékenység egészében *jelen van.* Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, *valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire* építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül *további élményeket*, tapasztalatokat szerezhet *az őt körülvevő* természeti és társadalmi környezetről.

A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire építés a kompetencia alapú nevelésben többet jelent, mint a hagyományos óvodapedagógiában. Nemcsak az óvodapedagógus által tervezett téma és a gyermekek előzetes tapasztalatainak, élményeinek összekapcsolását, illetve a differenciálásra való felkészülést jelenti, hanem azt is, hogy az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva, velük együtt választ témát, projektet. A módosított program a különböző élethelyzetekben való gyakorlást, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulást emeli ki az óvodapedagógus által irányított tanulási formák közül.

A kompetencia alapú neveléssel összhangban a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése váltja fel az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokat.

Kognitív kompetenciák:

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, *különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása*, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés célja: az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése
- Kognitív képességek fejlesztése:
 - Egyre pontosabb, valóság-hű észlelés
 - Figyelem-összpontosításra való képesség
 - Valósághoz közelítő képzeleti működés
 - Reprodukív emlékezet
 - Problémamegoldó és kreatív gondolkodás
 - Alakuló fogalmi gondolkodás

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák:

- A beszédkedv felkeltése és fenntartása
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése
- Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikkal, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával
- Artikulációs készség fejlesztése
- Mondatalkotás és a kontextusos beszéd kialakulásának fejlesztése

Szociális kompetenciák:

- Verbális és nem verbális kommunikáció fejlesztése (tekintet, mimika, gesztus, hangerő és hangszín)
- A nemet mondás, az őszinteség és az udvariasság nyelvi formáinak kialakítása
- Véleménynyilvánítás, vita, egymás meghallgatása, beszédfigyelem kialakítása
- Üdvözlési szokások kialakítása

Speciális kompetenciák:

- Tehetség gondozás az egyéni adottságok, érési ütem, sajátosságok és szükségletek figyelembevételével, az egyénre szabott önkifejezési formák lehetőségének biztosításával, aktivitásra és belső motivációra alapozott differenciált fejlesztéssel

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyerekekre vonatkozó feladat

- Beszédkedv erősítése, a beszédészlelés, beszédértés fejlesztésével, a metakommunikációs jelrendszer segítségével és személyes mintaadással
- Intim beszédhelyzetek biztosításával a biztonságérzet növelése, az egyéni megnyilvánulások segítése
- a meglévő készségekre, képességekre alapozva a működő tudástartalmak alkalmazásával, aktivizálásával és fejlesztésével a szűkebb és tágabb környezet minél sokrétűbb megismerésével a biztonságérzet kialakítása.

Az anyanyelvi nevelés általános feladatai:

A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezetben.

A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.

Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.

Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.

Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.

Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és korrekció területén.

A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

Ahol a családi környezet hatásai nem érvényesülnek, hiányosak vagy negatívak, az óvodai szocializáció előtérbe kerül.

PEDAGÓGUS ATTITÚD

- Igényes beszéd
- Világos, egyértelmű fogalmazás
- Hibátlan, változatos hangzású hangképzés
- Tapintatos, figyelő kommunikáció
- Érzelem megnyilvánulása a beszédben
- Személyes minta, példaadás
- Pozitív visszajelzés, dicséret, megerősítés
- Aktív szókincs gyarapodásának segítése
- Kapcsolatteremtés segítése
- Nem verbális kommunikáció alkalmazása
- Tegezés támogatása

K I M E N E T

- Érthetően, a szituációnak megfelelően beszél
- Tempó, hangsúly, hangerő és a prozódiai elemek jól tükrözik a magyar nyelv sajátosságait
- Megérti mások beszédét és képes végighallgatni azt

Valósuljon meg a gyermek természetes kíváncsiságára és érdeklődésére alapozva olyan személyiségfejlesztés, amely élmények, tapasztalatok és tevékenységek által fejleszti a megismerési folyamatokat (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem), a gondolkodási műveleteket és a kreativitást, hogy a gyermek eljusson a szemléletes – cselekvő szintről a szemléletes – képszerű gondolkodási szinten át a problémamegoldó gondolkodásig és az így szerzett tudást képes megváltozott körülmények között is alkalmazni.

Személyes kompetenciák:

- Reális önértékelés alakítása a sikerélmény, a pozitív megerősítés által, önfegyelem, a másság elfogadásának és kooperációs képességének fejlesztése
- Intellektuális érzelmek fejlesztése a tudás örömeinek átélésével az önértékelés és tudatos feladatvállalás-, és végzés fejlesztése

Szociális kompetenciák:

- Szokások, magatartásminták, kötődések, beállítódás alakítás, az utánzás, mintakövetés lehetőségének biztosításával, feladattudat, feladattartás fejlesztése

Kognitív kompetenciák:

- A kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, kreativitás felkeltése az élmények, lehetőségek biztosításával, érzékelés, észlelés, fejlesztésével az új ismeretek megszerzési képességének megalapozása
- Egyéni élmények, tapasztalatok és tevékenységek biztosításával, megváltozott körülmények között is alkalmazható tudásátadás megvalósítása
- Készségek, képességek, problémamegoldó képességek alakítása a megismerési folyamatok fejlesztésével, tapasztalatok, tevékenységek által a tanulási képesség megalapozásával az egész életen át tartó tanulás lehetőségének megteremtése

Speciális kompetenciák:

- Rajzolás, kézimunkában
- Mozgásban
- Munkában
- Tanulásban
- Egyéb spontán tevékenységben

PEDAGÓGUS ATTITÚD

- Az életkori sajátosságok és egyéni érési ütem figyelembevételével az önmagához mért optimális fejlődés biztosítása
- Élmények, tapasztalatok feltételek biztosításával azok kibontakozásának, továbbfejlődésének segítése
- A gyermek belső készletére, természetes kíváncsiságára, aktivitására épített, tudatosan tervezett, szervezett fejlesztés
- A gyermek által játékként, spontán tanulási folyamatként megélt személyiségfejlesztés- a projektpedagógia módszerével, egyéni és kiscsoportos tevékenység- formákban
- Ösztönzés, együttműködés
- Személyes minta-, és példaadással a mintakövetés lehetőségének biztosítása
- Próbálkozás, hibajavítás lehetőségének biztosításával a kreativitás,- problémamegoldó képesség fejlesztése, sikerélményhez juttatás
- A kivárák, türelem, rávezetés, segítségadás, pozitív megerősítés alkalmazásával a kudarctűrő képesség fejlesztése
- Pozitív megerősítéssel önbizalom növelése, önállóság segítése, döntésképeség erősítése

- A siker egyéni- és közösségi szintű átélésével a kooperatív tanulás kialakulásának segítése

Feltételek: (az óvodai élet teljes folyamata)

- Napirend: folyamatosság
- Hetirend: rugalmasság
- Tervezés: projekt-terv (évente egy három hetet meghaladó projekt megvalósítása az érintett csoportokban, kiteljesedés után minden óvodai csoportban)
- Személyiségfejlesztés: egyéni fejlesztési terv
- Élménynyújtás: természetes közegben történő tapasztalatszerzés
- Gyűjtőmunka: természetes közegben történő tapasztalatszerzés
- Spontán és tervezett megfigyelések
- Az óvodai tevékenységhez szükséges tárgyi feltétel

KIMENET:

- Van olyan terület, tevékenység, amiben motiválható
- A megismerési folyamatok fejlettsége alapján van olyan terület, amihez kötődése, irányultsága kialakult
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, természeti, társadalmi és kulturális környezetéről
- Képes gondolkodási műveletek alkalmazására

IV.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

**„A pedagógus király lehet a gyerek birodalmában,
Ha nemcsak törvényeket talál ki,
Hanem figyelembe veszi a gyermek törvényeit is.”
/ Ansel Éva /**

1. Az óvodában a *nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus*. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus *elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára*.
2. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak *összehangolt* munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
3. *A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.*

Tagintézményeinkben dolgozó óvodapedagógusok kinyilvánítottuk, hogy az óvodáinkba járó gyermekeket a megértés, az elfogadás, a szeretet, az egymás iránti türelem, a vidámság öveze, csoportjainkban napjuk nagy részét önfeledt játékkal, boldogan, örömmel töltsek

olyan óvónókkal, akik kreatívak, jókedvűek, megújulni képesek és szakmailag kiváló munkát végeznek.

Munkánkat a gyermekek mindenek felett álló érdeke határozza meg. Ezt figyelembe véve alakítjuk életünket, melyhez a tagintézményeinkben dolgozók hivatásszeretete, a gyermekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. A szimbolikus, szerepjátékhoz megfelelő feltételeket szükséges biztosítani. Megkülönböztetünk szabad játékot és az óvodapedagógus által kezdeményezett (irányított) játékot. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe:

Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét – pedagógiai optimizmus. Potenciális partner, akit érdekel, amit a gyerekek játszanak, tesznek, csak a szükséges esetekben avatkozik be, például a veszélyessé váló agresszív játékba. A *szabad játék és játszótárs választás biztosítása*, a kreativitás ösztönzése, támogatása. Reflektív szemlélet: a gyermekek játékkal kapcsolatos jelzéseinek szinkronizálása, majd a gyermekek játékhoz szükséges döntéseinek előkészítése. A nyíltan megfogalmazott gyermeki kérések, kérdések mellett az üzenetek dekódolása segíti a játékelképzelések kibontakozását.

A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása elsősorban indirekt módszerekkel (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés fejlesztése, az interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkésséggel, önértékeléssel, *önérvényesítés*, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).

Az óvodapedagógus által felkínált tevékenység kreativitást fejlesztő és erősítő, valamint élményt adó legyen.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag bevezetése az óvodapedagógus tudatosságát feltételezi. Azáltal, hogy részletesen – három szintre – lebontja a különböző készség-, képességfejlesztési területeket, hogy konkrét ötleteket ad az ismeretszerzésre, kísérletezésre, tapasztalatszerzésre, nagyban segíti a tudatos tervező munkát, ezáltal az egyes gyermek szintjének megfelelő fejlesztést.

A programcsomag által kínált ajánlásokat az óvodapedagógusok heti rendszerességgel lebontják és egyénekhez igazítják. A három szintre lebontva készül a differenciált készség és képességfejlesztési terv, és ehhez rendeljük hozzá az ismeretszerzés anyag részét.

Hangsúlyozzuk, hogy ez a munka sokkal nagyobb átgondoltságot és gyermekismeretet feltételez, ezáltal több időt igényel, mint egy hagyományos tervezés.

2009-ben a Városhalmi Tagóvoda középső csoportjában indult a kompetencia alapú programcsomag kipróbálása, a 2010/11-es nevelési évtől fokozatosan minden óvodai csoportunkban illesztésre kerülnek a programcsomag egyes elemei.

A kompetencia alapú óvodai programcsomagban található játékajánlások, témák- és tématervek óriási segítséget jelentenek a napi differenciált fejlesztés megvalósítása során.

Az óvodai tagozaton dolgozó óvónők és óvodapedagógusok többsége nem tanulta ezeket a pedagógiai módszereket, eljárásokat, tanulásszervezési formákat, ezért a kompetencia alapú óvodai nevelést kipróbáló óvodapedagógusok belső képességgel készítjük fel munkatársainkat a programcsomag részleges bevezetésére.

Nagyon fontos az óvónők attitűdje, stílusa:

- Az óvónő személyiségét hivatás tudat hassa át

- Innovatív, a közösségnek hasznos tagja, és kamatoztatja többlet tudását
- Szakmai munkája során céltudatos, önkritikus, kreatív
- Törekszik komplexebb műveltség megszerzésére, ismeretek folyamatos fejlesztésére
- Tisztában van értékével, azt bátran vállalja és képviseli
- Kiegyensúlyozott, viselkedése, megjelenése példamutató és mintaértékű a szülők és a gyermekek számára
- Szemléletmódját a pozitív beállítódás, az optimizmus és a korrekt kritikai szellem egységesen jellemzi
- Képes feladatait közvetlen munkakörén túl tágabb összefüggésben értelmezni, szakmai kapcsolatait bővíteni
- A munkáját pontosság, fegyelmezettség és az igényesség jellemzi
- Nevelőmunkájában érvényesül a gyermek centrikusság, a türelem és a tolerancia
- Őszinte, korrekt a kapcsolata a szülőkkel
- Rendelkezik konfliktuskezelési képességekkel, képes a másság elfogadására
- Jó a kommunikációs képessége, kulturált metakommunikációval rendelkezik

Tagóvodáink teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusok irányítják.

Tagóvodáinkban felsőfokú végzettségű óvónők és óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel. Mind az öt óvodai csoportban szakképzett dajkák segítik a nevelőmunkát.

Óvodapedagógusaink, óvónőink más szakképesítésekkel is rendelkeznek. Ezek:

1. vezető óvodapedagógus szakképesítés
2. oligofrén - pszichopedagógia szakos gyógypedagógiai tanári szakképesítés
3. differenciáló-fejlesztőpedagógus szakképesítés

A Városléi Tagóvodában szakképzett élelmezésvezető, két fő szakácsnő és egy konyhai kisegítő gondoskodik az egészséges táplálkozás biztosításáról.

Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon és gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsenek lehetőséget a szülők fogadására.

Tagintézményeinkben óvodapedagógusaink ízlése, ötlete, fantáziája is tükröződik –a kisgyermek számára rendkívül fontos- esztétikus, barátságos, bensőséges és biztonságos környezet kialakításában. Nagyon fontos, hogy a biztonság, kényelem mellett a kialakított környezet szolgálja a gyermekek egészségének megőrzését, fejlesztését, tegye lehetővé mozgás- és játékigényük szabad kielégítését.

A gyermekek által használt tárgyi eszközök tagóvodánként változó mennyiségűek és minőségűek, de az eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezése minden óvodában megoldott.

Csoportszobáink három funkciót szolgálnak, a nevelés, étkeztetés és pihenés színterei.

Minden óvodában megteremtettük a lehetőséget a szülők fogadására is.

Egyéb helyiségeink: gyermekmosdók, előtér és folyosó, ahol a kisgyermek öltözik.

Iroda, szertár, takarító eszközöknek raktár, felnőtteknek öltöző és mosdó.

A termék meleg burkolatúak, gázzal fűthetőek. Természetes és mesterséges megvilágításuk jó.

Tágas udvarainkon a nagy füves tér a mozgás és a szabadság érzését biztosítja. A fák árnyéka módot ad az élmények megbeszélésére, a homokozók, mászóakák, hinták, kötélhágcsók az ügyesség és bátorság kipróbálására ösztönzik a gyerekeket. A fű, a fák, a bokrok és a rajtuk felfedezett apró rovarok, bogarak a természet csodáinak felfedezését teszik lehetővé. Kiemelt feladatunk a természet óvása, védelme, gondozása és a környezetvédelem.

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

A kötelező Eszköz- és Felszerelési Jegyzéket a 11/1994. (VI.8.). MKM rendelet 7. számú melléklete tartalmazza. A működéshez szükséges alapfelszereltségekkel rendelkeznek a tagintézmények.

Az óvodák bemutatásánál már tettünk megjegyzést az eszközök és berendezések vonatkozásában meglévő különbségekre. Ez településenként változó. Az utóbbi két évben a hiányosságokat pályázati pénzből pótoltuk, főleg Fülöpházán és Kunbaracson. A jövőben is hasonlóképpen fog történni.

Az óvodáknak rendelkeznie kell a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi eszközökkel!

A gyerekek munkaeszközeiként szolgáló tárgyak, játékok, anyag, szín és forma tekintetében megfelelő, mennyiségi és minőségi szempontból is elegendő.

Az óvodai élet megszervezése

1. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a *heti rend* biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú *párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.*

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti *harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.* A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

2. *Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.*

3. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a *fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített –nem kötelező- feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.*

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodai életrend megszerezésével biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, idő – beosztását, a korábbi kéthavi tervezést a **kompetencia alapú óvodai nevelés bevezetésével folyamatosan felváltja a három hónapra szóló tervezés. Ez nyilvánvaló és egyértelmű, hiszen az elemek (Levegő, Tűz, Víz, Föld) feldolgozását három havonta váltjuk.**

A heti rend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott környezet megteremtését. Kialakítása helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembe vételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik. A jó kidolgozott napirend rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedtetésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezzék, pontosan elvégezzék.

Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör és fegyelem szükséges.

Az egészséges fejlődéshez napirendbe foglaljuk a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó ritmusát. Naponta biztosítjuk a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a rendszerességgel a szokásrendszer kialakítását segítjük, és támogatjuk a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége a szabad játék kapja. A gondozással, egészséges életmóddal kapcsolatos teendőket beillesztjük a játéktevékenység egész napos folyamatába. Ezzel biztosítjuk a nyugalmat, a megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirendben rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot, támpontot és állandóságot teremtenek a gyermekekben. A napirendet a gyermekek biológiai (életkor, alvás, mozgásigény, étkezés) állapota, és társas szükségleteit szem előtt tartva alakítottuk ki óvodáinkban.

Rugalmas Napirend

6 ³⁰	-	11 ⁴⁵ -ig	Szabad játék
6 ³⁰	-	8 -ig	Közben: gyermekek érkezése
8	-	9 -ig	folyamatos reggelizés
			Óvodapedagógus által felkínált tevékenységek
			Mindennapi testnevelés
			Mozgás a szabadban, séta
11 ⁴⁵	-	17 -ig	Testápolás
			Ebédelés
			Előkészületek a pihenéshez
			Pihenés
			Szabad játék
			Gyermekek hazabocsájtása

A hetirend a gyermeki tevékenységek, a kitűzött feladatok, ötletek, javaslatok kipróbálásának, megvalósításának kerete. A rendszerességet és nyugalmat segíti elő. A hagyományos óvodai nevelésben a hetirend a gyermekek életének észrevétlen szabályozója.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag bevezetése új átgondolásra készíti az óvodapedagógusokat a hetirenddel kapcsolatosan, hiszen a készségek és képességek tervezésével, új tanulásszervezési eljárásokkal változtatni szükséges az időkereteket hagyományos óvodai neveléshez képest. Az elemek, ezen belül a témakörök feldolgozása az óvodai csoportban nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét.

Az óvoda kapcsolatai

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. **Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.**

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde, **és egyéb szociális intézmények**), az óvodai élet **során** (pedagógiai szakszolgálat intézményei, **gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények**) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

3. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket nevelő óvoda kapcsolatot tart **az érintett** kisebbségi szervezetekkel, kisebbségi önkormányzatokkal.

Óvodáinkban komplex intervenciós (beavatkozási) stratégia, cselekvési terv és gyakorlat kidolgozásra kerül a helyi szükségletek alapján.

A stratégiai terv tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (az óvodapedagógusok speciális képzettségeinek kihasználása, a logopédus, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, fogadóóra, kézműves foglalkozás, szülők bevonása különböző módszerekkel a nevelési folyamatba, projektek közös megvalósítása, saját kedvelt tevékenység bemutatása, nyitott ünnepek, gyermeknap, stb.)

A szülő segítése gyermeke viselkedésének értelmezésében.

A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikó faktorainak mérlegelése, az erősségekre építés alapján.

Nevelési, fejlesztési feladatok a családdal történő együttműködés, a gyermekvédelmi feladatok, valamint az integráció gyakorlatában:

Inkluzív pedagógia, integrációs nevelés, differenciálás pedagógiai koncepció érvényesítése programunkban széles értelmezést kap. Elsősorban az inklúzió alapuló szemléletről van szó,

amely azt a befogadó pedagógiát jelenti, amely szerint: „mindenki más, a teljesen „átlagos” gyerek is. Ezt pedig a differenciált bánásmóddal lehet a gyakorlat síkjára vinni. Azt jelenti, hogy mindenki a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni. A kiugró képességű gyermekek fejlesztése is ide tartozik. Az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elve érvényesül. Ez a pedagógia önmagában nem igényel semmi más változtatást, mint a szemléletváltást és a fokozott differenciálást. Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlat azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttélését, együttnevelését jelenti.

Az óvoda-iskola átmenet pedagógiai koncepció érvényesítése

A nevelés komplex folyamat, így támaszkodnunk kell a gyermek által már korábban elért fejlettségi szintekre, függetlenül attól, hogy mely életkorban kapcsolódunk intézményes neveléssel a gyermek spontán érési folyamataihoz. A nevelésnek, fejlesztésnek vertikálisan és horizontálisan is együtt kell haladnia ahhoz, hogy előkészítse az élethosszig tartó tanulás lehetőségét. Az óvodapedagógus részéről szükség van egyfajta holisztikus szemléletre, hogy egységben tudja követni a gyermek személyiségfejlődését. El kell fogadjuk, hogy a gyermek csak a saját képességeinek megfelelő ütemben képes haladni. Életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő ismeretet kell kapnia saját tanulási útján. Az óvodapedagógusnak és tanítónak egyféleképpen kell gondolkoznia, és ha ez így történik, akkor a váltás óvoda és iskola között nem okoz traumát a gyermek számára.

A kompetencia alapú fejlesztés kétféle értelemben segíti az óvoda-iskola átmenetet. Egyrészt elvi síkon a fejlesztési irányok, alapelvek meghatározásával, a fejlesztés hangsúlyainak megadásával, másrészt gyakorlati síkon segíti az óvodapedagógust, tanítót az elvi megközelítés tényleges megvalósulása felé. Az új utak keresése, a pedagógiai megújulás elképzelhetetlen szemléletformálás, attitűdváltás nélkül.

PEDAGÓGUS ATTITŰD

- segítő – elfogadó
- odaforduló
- attitűdváltásra, szemléletváltásra képes
- megújulásra képes
- a gyermekek védelme, családok segítése,
- jó kapcsolatteremtő
- bizalmat kiérdemlő
- mintaként szolgáló

Kapcsolat más intézményekkel

<i>Közvetlen partnerek (az óvoda működését közvetlenül befolyásolják)</i>	<i>Közvetett partnerek (Az együttműködést közvetett módon segítik)</i>
gyerekek pedagógusok pedagógiai munkát segítők (teljes dolgozói kör) Szülők Közössége Fenntartó Iskola és dolgozói Nevelési Tanácsadó Logopédus Klubkönyvtár Helyi Polgármesteri Hivatal	Oktatási Minisztérium Pedagógiai szolgáltató szervezet Egészségügyi hálózat (orvos, fogorvos, védőnő, ÁNTSZ) Szakértői Bizottság Szakszolgálatok utazó szakemberei Társintézmények Óvodai munkaközösség tagóvodái Minőségirányítási munkacsoport Belső ellenőr

V.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk. Helyi nevelési programunkban az óvodás gyermek fő tevékenységi formáját, a játékot vesszük kiindulópontnak. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet, és választhat a lehetőségek közül.

Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad megválasztását. Kötetlenségként éli meg a gyermek, azonban az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét. Ez a tevékenységi forma megkívánja az óvodapedagógustól, hogy pedagógiai ismereteit folyamatosan bővítse, ismerje a gyermekek egyéni szükségletét, aktuális fejlettségi szintjét, érzelmi állapotát, és ehhez igazítva differenciáltan tudjon előre tervezni. Tehát tudatosságot, nagyfokú szervezési készséget, áttekintőképességet és kellő kreativitást igényel. A tevékenységek közül egyedül a mozgásfejlesztést célzó testnevelést szervezzük kötött formában.

A JÁTÉK

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék –szabad-képzettársításokat követő szabad

játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus szüksége, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, **kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó** tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléghőmérsékletet, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a **gyakorló játékokhoz**, a szimbolikus szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. **A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.**

5. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekkel kapcsolatos feladatok:

Az egyén fejlettségéhez igazodó eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, élmények és tapasztalatszerzés útján, ily módon a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, a meglévő tudástartalmak alkalmazásával történő fejlesztés szeretetteljes, bizalmas légkörben.

A játékvezetés általános elvei:

- játékirányítás helyett **A SZABAD JÁTÉK TÚLSÚLYA**
- saját tárgy – tárgyi környezet feletti kompetencia erősítése
- újdonságkeresés és változás lehetősége
- szociális és társas elismerés elnyerése
- státuszváltás lehetősége
- „saját gyökerű követelményválasztás” – nem lehet mindig külső elvárást választani
- A gyermek és játszócsoportok támogatása nem az életkornak, hanem fejlettségi szintnek megfelelően differenciáltan történjen
- Általános elvárások helyett az egyéni karakterek pozitív erősítése
- Egyéni tapasztalat preferálása
- Elvárások megfogalmazása helyett, minta arra, hogyan segítsünk egymásnak
- A játékirányítás metodikáját váltsa fel a támogató, reflektív módszertan
- Nem kötelező a játék átadása, önkéntes
- A tiszteletben tartás és nem kirekesztés határain belül szabad nem bevenni a játékba valakit

- A gyerek konkrétan körülírva kapja meg a szerephez kapcsolódó elvárást
- Motiváltság – egyénre szabott megoldási módok alkalmazása
- Pozitív erkölcsi elismerés preferálása (megbízatás csoport előtt)
- tehetséggondozás

Az óvodapedagógus feladata: játszani tanulás elsajátítása, ötletek a játék gazdagításához, a gyermek ötleteinek segítése

Általános feltételek

1. nyugodt, derűs légkör pozitív attitűddel és konstruktív konfliktuskezeléssel (győztes-győztes kimenet)
2. idő – beépítve a napirendbe
3. tér biztosítása – kuckók kialakításával mobilizálható bútorokkal, a térrendezés szabadságának biztosításával

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Mintaértékű kommunikáció, pozitív visszajelzések, megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális szemlélettel. A közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálása, a gyermeki véleménynyilvánítás, döntőképesség erősítése.

A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben lehetséges.

Játékterek: családi játékok tere, mesesarok, építő-közlekedő játékok tere, rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás helye, kísérletező hely, énekes játékok tere, kincses láda, különböző egyéb foglalkozások eljátszásának tere)

JÁTÉKFORMÁK:

1. Gyakorló játék (konstrukciós játék)
2. Szimbolikus és szerepjáték: színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotójáték barkácsolás
3. Szabályjáték

A 3-6-7 éves gyermek számára a játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. A játék a gyermek elsődleges, meghatározó tevékenysége, amely a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthöz való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata. Fejlesztőhatással van a játék a nagy és finommozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is.

Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.

Célunk a szabad játék elsődlegességének biztosítása, a játék eszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.

Célunk a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése

Személyes kompetenciák

- Testséma és én kép alakulásának segítése (gyakorló játék)
- Az énkép alakulása, a produktumok létrehozásával, pozitív megerősítéssel, a csoport előtti elismeréssel, a produktum kiállításával (konstrukciós játék)
- Sikerélmény biztosítása a sajátgyökerű követelményválasztás és a produktum továbbépítésének lehetőségével (konstrukciós játék)
- A választott szerep-, és példaképnek megfelelő viselkedés,- és magatartásformákkal erkölcsi tulajdonságok és a belső motiváció fejlesztése (szerepjáték)
- A személyes frusztráció oldásának lehetősége a választott szerepek megformálásával
- Erősödjenek feladattartásuk a monotonia tűrés és önuralom és belső motiváció fejlődésével (szabályjáték)
- A siker, és kudarctűrő képesség fejlődésével alakuljon reális önértékelésük (szabályjáték)
- Tapasztalatainak, élményeinek és elképzeléseinek leképzésével fantáziája gazdagodjenek és így valósuljon meg belső feszültségeinek feloldása, az önkifejezés (bábjáték)
- Növekedjen önbizalmuk a szerepvállalással (bábjáték)
- Fejlődjenek a testséma (bábjáték)
- Az önkéntes szerepvállalással fejlődjen az önértékelés, oldódjen a szorongás és a gátlás (dramatikus játék)

Szociális kompetenciák

- A személyes tér védelmével az egymás mellett játszás lehetőségének biztosítása (gyakorló játék)
- A játékátadásnál a nemet mondás lehetőségének biztosítása (gyakorló játék)
- A saját és egymás játékának, eszközeinek, produktumának tiszteletben tartása (gyakorló játék)
- Az együttműködés és az egymástól való tanulás lehetőségének biztosítása az együttes tevékenységgel, védelme a kuckósítással (konstrukciós játék)
- A saját és egymás játékának, eszközeinek, produktumának tiszteletben tartása (konstrukciós játék)
- Fejlődjenek a gyermekek egymás iránti érdeklődése, ez által gazdagodjenek a szociális kompetencia (szerepjáték)
- A tapasztalatok bővülésével erősödjenek a szabálytudat (szerepjáték)

- Az önérvényesítés mellett válják képessé saját akaratának háttérbe szorítására, ez által legyen képes a társak javaslatának befogadására- szerepvállalásra-, így erősödnek a játék közösségi jellege a tapasztalatok és élmények alapján (szerepjáték)
- A társas együttélés alapjául szolgáló erkölcsi, nyelvi, esztétikai, intellektuális érzelmek erősödésével érzelmi fejlesztés (szerepjáték)
- Fejlődnek szabálytudatuk, a szabályok megalkotásával, elfogadásával és működtetésével (szabályjáték)
- A szociális viselkedés stratégiák által (versenyszellem, csapatszellem, csoport kohézió) alapozódik meg felelősségérzetük (szabályjáték)
- Erősödnek a szociális érzékenységük az együttműködés során (bábjáték)
- Csapatmunkában az egymásra figyelemmel, alkalmazkodással fejlődnek a kooperációs és problémamegoldó képesség (dramatikus játék)

Kognitív kompetenciák

- Eszközök, élmények, tapasztalatok biztosításával tárgyak tulajdonságának, funkciójának, használhatóságának megismertetése, felfedezéssel tanulás lehetőségének biztosítása (gyakorló játék)
- Érzékelés, észlelés fejlesztésével a megismerés útjának megalapozása (gyakorló játék)
- Mozgásautomatizmusok kialakulásának segítségével a mozgáskoordináció és téri tájékozódás fejlesztése (gyakorló játék)
- Szem- kéz koordináció fejlődésével a motorikus képességek fejlesztése (konstrukciós játék)
- Hallási-, tapintási észlelés fejlesztésével az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, használhatóságának megismertetése (konstrukciós játék)
- Tapasztalás és tanulás útján a rész-egész viszonyának, matematikai kifejezések-, és téri relációk elsajátításával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése (konstrukciós játék)
- Az újra és újra felvetődő gondolatok és cselekvéssorozatok által növekednek a kognitív (megismerő) kompetencia (szerepjáték)
- A valóság sokoldalú megismerésével a jelenségek közötti összefüggések felismerésével módosuljon a valóság és képzelet viszonya és legyen egyre inkább alkotó jellegű a fantázia (szerepjáték)
- A kezdeményezés szabadságával, önállóság biztosításával az analízis-szintézis, az összehasonlítás és általánosítás gondolkodási folyamatok fejlődésével erősödnek az alkotó gondolkodás (szerepjáték)
- Fejlődnek ügyességük, gyorsaságuk, válják céltudatosabbá és ezáltal legyen harmonikusabb, összerendezettebb mozgásuk a mozgásos játékok biztosításával (szabályjáték)
- Fejlődnek a testséma és a téri percepció a mozgásos szabályjátékok során (szabályjáték)
- Az értelemfejlesztő játékok biztosításával fejlődnek érzékelésük, észlelésük és megfigyelőképességük (szabályjáték)
- Erősödnek figyelmük a figyelemmegosztás és figyelemkoncentráció fejlődésével (szabályjáték)
- A problémahelyzetek megoldása során végzett különböző gondolkodási műveletek által fejlődnek logikus gondolkodásuk (szabályjáték)
- Fejlődnek mozgáskoordinációjuk és térérzékelésük a különböző báb típusok mozgásával (bábjáték)
- Emlékezet, képzelet és reprodukciós készség fejlesztése a kitalált és ismert történetek visszaadásával (bábjáték)

- A szereplők karakterének megformálásával fejlődnek a mozgáskoordináció, az utánzóképeség és az alkotó képzelet (dramatikus játék)
- A mozgás által fejlődnek a téri percepció és a testséma (dramatikus játék)

Nyelvi – kommunikációs kompetenciák

- Hangok-, és ritmikus szótagismétteléssel artikuláció, beszéddallam és beszédritmus alakulásának fejlesztése (gyakorló játék)
- A játékot kísérő monologizálás funkcióröme által- beszédkedv és kommunikációs képességek fejlődésének segítése (gyakorló játék)
- A funkciójáték során megnevezett eszközök, tárgyak, tevékenységek, folyamatok által az általános és relációs szókinccs bővítése (gyakorló játék)
- A monologizálásból jussanak el a kontextusos beszéd alkalmazásáig (konstrukciós játék)
- Alkalmazzák a megszólítás, kérés, ténymegállapítás, ítéletalkotás, tudakozódás, véleménynyilvánítás stb. nyelvi formáit (konstrukciós játék)
- Gyakorolják a változatos élethelyzetekhez kapcsolódó szóbeli szövegalkotást (konstrukciós játék)
- Használják az emóciókat kifejező nyelvi megfogalmazásokat és annak nem verbális eszközeit (konstrukciós játék)
- Növekednek a társakkal való kommunikáció igénye- beszédkedv, közlési vágy fokozása (szerepjáték)
- A beszédelekvés minden formája jelennek meg: kérés, tanács, felszólítás, szabályalkotás (szerepjáték)
- Használják a szófajokat, igeidőt, igemódokat, ragozást helyesen (szerepjáték)
- A szerep adta lehetőségekhez keresse meg a nyelvi – kommunikációs (pl. udvariassági formák) ez által elsajátítva a társas kapcsolatok és társadalmi szerepek sajátosságait (szerepjáték)
- Fokozódik a beszédértés, a társak megértése (szerepjáték)
- Tevékenység közben nevezzenek meg tárgyakat, testrészeket, névmásokat, cselekvéseket, relációkat, színeket, anyagokat, stb. így gazdagodnak nyelvi struktúrájuk, nyelvtani kifejezőkészségük (szabályjáték)
- Alkalmazzák az udvariassági formákat a játék során (szabályjáték)
- Tudják érzelmeiket mások számára elfogadható formában kifejezésre juttatni, megfogalmazni (szabályjáték)
- Verbális és nem verbális kommunikáció fejlesztése gondolatok, érzelmek, indulatok kifejezésével (bábjáték)
- Kommunikációs eszköztár gazdagítása a karakterformálás során – szituációnak megfelelő hang – mozgásbeli megjelenítéssel (bábjáték)
- A tanulási folyamatban fogalmak kialakítása, ok-okozati összefüggések felismerése (bábjáték)
- Az irodalmi művekben szereplő szófordulatok beépülésével gyarapodnak a szókinccs, legyen árnyaltabb a kifejezőkészség (dramatikus játék)
- A közvetlen beszéd serkentse az összefüggő kontextusos beszéd alakulását és a nem verbális kommunikációs készség fejlődését (dramatikus játék)

- A szerepformálás során fejlődnek mozgásuk, teststimulációjuk, az érzelem, indulat és hangulatváltozások árnyalt kifejezésével, mimikával, gesztussal, tekintettel, prozódiai elemekkel (hangszín, hangerő, hangsúly, artikuláció stb. (dramatikus játék)

Speciális kompetenciák:

- Önállóságukra és kezdeményező képességükre alapozva az alkotó fantázia és kreativitás kibontakoztatása (konstrukciós játék)
- A szerelési vágy megélésének biztosítása, az irányítási, szervezési, előadói és kommunikációs képességek, kreativitás kibontakoztatásával, tehetséggondozás (szerepjáték)
- Fogalmazzanak meg állításokat, szabályokat, gondolkodási műveleteket a meglévő szabályok gyakorlásával, új szabályok alkotásával, így valósuljon meg az egymástól való tanulás (szabályjáték)
- Esztétikai érzék fejlesztése a bábok, díszletek, kellékek készítése, használata során (bábjáték)
- Egyéni képességek kibontakoztatásának lehetőségével tehetséggondozás (bábjáték)
- Irodalmi, zenei és saját élményeinek reprodukálásával produktív fantázia fejlesztése (dramatikus játék)
- Előadói képességek kibontakoztatásának lehetőségével tehetséggondozás (dramatikus játék)

PEDAGÓGUS ATTITÚD

- Szupervizor (tanácsadó – továbblépés, megakadás, kudarc vagy veszélyelhárítás esetén)
- Facilitátor (ösztönző)
- Segítő – elfogadó
- Odaforduló
- Lehetőséghez mérten a gyermek személyes terének védelme és ennek elfogadása a gyermekek által is.
- Kezdeményező, példa és ötletadó
- Kooperációt ösztönző
- Állandó hely és lehetőség biztosítása az elkészült alkotások megőrzésére
- Pozitív megerősítés egyéni és csoport szinten
- Bátorító
- Csak szükség esetén beavatkozó – empatikus
- Közösségi jelleg erősítése: játszócsoportok egymás iránti toleranciájának fejlesztése
- Mintaadó és improvizatív
- Szabályismertetésnél pontos, érthető, rövid, tömör és szemléletes magyarázat
- Igény szerint irányító-vezető
- Együttjátészó
- Önállóságot segítő
- Indirekt irányító

KIMENET

1. Képes önállóan és társakkal együttműködve, elmélyülten játszani
2. Megtervezi, megszervezi tevékenységét, szabályokat alkot és alkalmaz
3. Alkalmazza a szituációnak adekvát nyelvi – kommunikációs formákat

VERS, MESE

1. Az érzelmi biztonság magadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és **erkölcsi** fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.
3. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, áttelekesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok –okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. **A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.**

A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával. Például: mesealakok, szituációk megjelenítése dramatizálással, bábozással, ismert mese befejezése, mozgásos átváltozás, utánzás, mimetizálás, felnőtt által megkezdett mese befejezése, mese kiegészítés, átalakítás, fantázia játékok, gyermek meséje egy-egy ismert meshősről, mese szerkesztése megadott címről, ismert mese feldolgozása kérdések alapján, képolvasás, közös vagy egyéni beszélgetés, mesemondás különböző eszközökhöz kapcsolódva ismert mese követésével. A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében. Például: mesebefejezés rajzzal, tematikus ábrázolás ismert meséről, saját mesekönyv, meseillusztráció készítés kedvenc meséhez.

6. A mindennapos mesélés, **mondókázás és verselés** a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

7. Az óvodában a népi, **a klasszikus és a kortárs** irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoportösszetétel figyelembe vételével, a mese, vers anyag megválasztásával a multi és interkulturális nevelés megvalósítása.

Alakuljon a gyermekek nemzeti identitástudata, az anyanyelv ápolása, a hagyományok őrzése által, az erkölcsi-, és esztétikai érzelmek fejlesztésével az irodalom iránti érdeklődés felkeltésével.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese tevékenység területén:

Megfelelő anyagválasztás, kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében. Az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok). A tevékenységformában az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés/megértés/reprodukció fejlesztése (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése.

Kulcskompetenciák megalapozása, fejlesztése

Személyes kompetenciák:

- Érzelmek és gondolatok szabad áramlásával, az önkifejezés lehetőségeinek biztosításával az önismeret, önértékelés fejlesztésével esztétikai, erkölcsi értékek, tartalmak megismerése, befogadása, személyiségfejlesztés

Szociális kompetenciák:

- Az empátikus képesség fejlesztésével viselkedés-, és magatartásformák alakítása
- Az élmények közösségi szintű megélésével az esztétikai hatás kiterjedtségének biztosítása, közösségi nevelés
- A szükséges eszközök közös megteremtésének lehetőségével az együttműködés, az alkotó fantázia, kreativitás fejlesztése és az egymástól való tanulás lehetőségének biztosítása
- Az egyéni sajátosságok, érési ütem és eltérő képességek tiszteletben tartásával a tolerancia és a másság elfogadásának fejlesztése

Kognitív kompetenciák

- A fantázia szabad kibontakozásának lehetőségével az improvizatív képesség fejlesztése
- Önismeret, a gondolkodás és a világkép fejlesztésével a nemzeti identitástudat alakítása
- Az irodalmi élmények egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, változatos feldolgozásával, a belső motiváció felkeltésével a nyitottság, az aktivitás, a reprodukciós képesség és emlékezet fejlesztése

Speciális kompetenciák

- A művészeti ágak komplex alkalmazásával esztétikai nevelés
- Az irodalmi és esztétikai élmények átélésével és reprodukálásával, az egyéni kifejezőmódok érvényre juttatásának támogatásával tehetséggondozás

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák

- Az irodalmi műfajok segítségével a beszédautomatizmus, fonémahallás, beszédleghzés és artikuláció gyakorlása
- A népi mondókák és versek ismételtetésével a helyes beszédtempó, hangsúly, ritmus és hanglejtés gyakorlása
- A mozgás, zenei hatások és ritmusélmények összekapcsolásával beszédkedv és beszédfantázia fejlesztés
- Ismeretlen, réies-népies szavakkal, hangutánzó és rokonértelmű szavakkal szókinccs bővítés
- A beszéd tartalom gazdagítása a különböző szófajok és mondatfajták alkalmazásával
- A nyelvi komikum és a humor verbális eszközeivel humorérzék fejlesztése
- A nem verbális kommunikációs eszköztár fejlesztése mintakövetéssel az élmények reprodukálásával

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

- Az irodalmi élmények befogadásának és átélésének segítése a hangulati és érzelmi elemek nem verbális megjelenítésének intenzív közvetítésével az utánozó képesség fejlesztése
- Az esztétikai élmények közösségi szintű megélésébe való bevonással a nyelvi kultúra és értelmi képesség fejlesztése

KIMENET

- Ismer irodalmi alkotásokat
- Képes az általa kedvelt mese, vers reprodukálására
- Ismeri az irodalmi művek tolmácsolásához kapcsolódó magatartási szabályokat

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az **öbéli játékok, a népi gyermekdalok** az éneklés, az énekes játékok a zenélés **örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.** Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés

feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

(Az ölbeli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban és a szocializációban nagyon fontos).

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzel szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei kreativitás fejlesztése (mozgás rögtönzés zenére, dallam, ritmus variációk kitalálásának ösztönzése stb.) az önkifejezés újabb csatornáját nyitja meg a gyermek előtt. Az anyag kiválasztás módjának, elveinek bemutatása, az óvodában használatos szakirodalmi gyűjtemények vagy saját gyűjtemény használatára való utalás ne maradjon el.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A migráns gyermekeket is figyelembe kell venni.

4. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének

Az ének – zene, énekes játék hatása a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére

Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel legyen mindennapos az óvodai életben. A beszéd és zenei hallás fejlesztése összefügg. A különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása az óvodapedagógus munkáját dicséri. A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javulása a szülők, óvónő és logopédus összehangolt munkájának eredménye. Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játék helyzetekben mindennapos az óvodai tevékenységekben. Ezt segítik a felelgetős énekes játékok is.

Alakuljon a gyermek esztétikai fogékonysága a zenei érdeklődés felkeltésével, a zenei anyanyelv megismerésével, a zenei ízlés formálásával és ez által fejlődjön nemzeti identitástudata.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGALAPOZÁSA, FEJLESZTÉSE

Személyes kompetenciák

- Az éneklési kedv felkeltésével az öröm átélésének-, gátlások oldásának biztosításával a belső motiváltság és önkifejezés segítése és önismeret alakítása

Szociális kompetenciák

- A különböző zenei műfajokhoz és tevékenységekhez kapcsolódó magatartásformák elsajátításával szokásalakítás
- A társ vezető szerepének elfogadásával, az irányítási-, szerepvállalási készség fejlesztésével az önállóság erősítése, a kooperációs készség alakítása
- A játékok és élmények komplexitásának biztosításával esztétikai fogékonyság megalapozásával érzelmi nevelés
- A mozgás- ritmus- zene csoportos átélésével az esztétikai élmények megsokszorozásával csoportkohézió alakítása, közösségi nevelés, humorérzék fejlesztés
- Egyéni képességek figyelembevételével, differenciált feladatadással a másság elfogadásának erősítése, toleranciafejlesztés

Kognitív kompetenciák

- Változatos mozgás- és térformák alkalmazása során mozgásigény kielégítése, a téri tájékozódás és mozgáskoordináció fejlesztése
- Eszközök, hangszerek megismerésével, használatának és használhatóságának elsajátításával a percepció, az ismeretek és a zenei képességek fejlesztése
- Változatos zenei élmények-, és tevékenységek által hallás és ritmusérzék fejlesztés
- A zenehallgatási élmény igényének kialakításával a kivárási és figyelemkoncentráció fejlesztése
- Az ismeretek felidézésével és reprodukálásával emlékezet fejlesztése
- A nemzeti anyanyelv sajátosságainak, népi jellegzetességeinek megismerésével nemzeti identitástudat alakítása

Speciális kompetenciák

- A kreativitás, improvizáció és egyéni képességek kibontakoztatásának lehetőségével alkotókedv felkeltése, tehetséggondozás

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák

- Beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése
- Hangzók helyes megformálásának gyakorlása
- Hangsúly, hangerő, tempó, hangmagasság és ezek váltásaival beszédtechnika és beszédlejtés fejlesztése
- Fogalomalkotás és szókincs bővítés, tájegységekre jellemző kifejezésekkel, régies szóhasználatokkal és a népköltészet szimbolikájának megismerésével
- Párbeszéd és dramatizálás gyakorlása során a különböző mondatfajták és mondat szerkesztés fejlesztése
- A különböző grammatikai megoldások és választékos kifejezések gyakorlásával beszédkedv és beszéd-készség fejlesztése

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

Élmények biztosításával az érdeklődés felkeltése, a zenei tevékenység örömeinek közös megélésével az önkéntesség elérése.

PEDAGÓGUS ATTITÚD

- A gyermek képességeinek, a csoport adottságainak és az alkalomnak megfelelő zenei anyag kiválasztása
- Egyéni képességek kibontakoztatása
- Személyes példamutatás
- Türelem, kivárás
- Pozitív megerősítés
- Változatos tevékenységek és módszerek alkalmazása
- Személyes testi kontaktus igényének felismerése és kielégítése
- Az igényes zene napi folyamatba beépülésének biztosítása
- A gyermeki zenei kezdeményezés elfogadása
- Próbálgatás, ösztönzés, elismerés, dicséret

RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Az esztétikai fogékonyság megalapozásával gazdagodjék fantáziája, az alkotó képzelete az önkifejezés által fejlődjön a gyermek értelmi képessége, differenciálódjon mozgása és alakuljon világképe

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. **A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.**

A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával történjen az óvodában.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, **valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.**

A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése a cél.

Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása is az óvodapedagógus feladata.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket **az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző technikái alapelemeivel és eljárásaival.**

Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás mindennapos feladat. Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés az óvodapedagógus kreativitását tükrözi

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységben:

A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válik. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókinccs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése kiemelten fejlesztő az anyanyelvi nevelésben.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGALAPOZÁSA, FEJLESZTÉSE

Személyes kompetenciák

- Más tevékenységben át nem élhető dolgok újraélésével, reprodukálásával a belső motiváció felkeltése, önkifejezés és önmegvalósítás lehetőségének biztosítása, önismeret fejlesztése
- Az egyéni éres és eltérő sajátosságok figyelembevétele a sajátgyökerű követelményválasztással, a döntésképeség segítése a siker átélésével, problémamegoldó képesség fejlesztése az önbizalom erősítésével

Szociális kompetenciák

- Saját és egymás alkotásainak megbecsülésével, véleményezésével a kölcsönös tisztelet, elfogadás megalapozása, fejlesztése, erősítése
- Saját és egymás munkájának, önmagának és környezete esztétikájának megőrzésével az érzelmi kötődések alakítása
- Az egyéni és együttes munka során a kooperációs készség fejlesztésével az egymástól való tanulás elősegítése, a mássággal való együttélés gyakorlása

Kognitív kompetenciák

- Az érdeklődés felkeltése a vizuális tevékenységek iránt az alkotás örömeinek megtapasztalásával, élmények biztosításával
- Különböző anyagok, technikák eszközök megismerésével:
 - ◇ Térbeli összefüggés érzékelésének alakítása az érzékelés fejlesztésével
 - ◇ Szín,- formavilág, képi gondolkodás gazdagítása
 - ◇ Képi, plasztikai konstruáló képesség kibontakoztatása
 - ◇ Kéz differenciált mozgásának fejlesztése, finommotorika alakítása
 - ◇ Szem – kéz konvergenciájának fejlesztése
 - ◇ Az újra való nyitottság, a felfedezés örömeinek átélése, a kockázatvállalási képesség megalapozása
- A kitartás és monotonia tűrés fejlesztése az újrakezdés lehetőségének biztosításával,

feladattudat alakítása

- A méretlátás, a valós tér-, és arányrendszer alakításának segítségével az elvont gondolkodás fejlesztése, világkép formálása
- Egyéb művészeti ágak integrálásával, komplex esztétikai élmény megtapasztalása által a világra való nyitottság megalapozása

Speciális kompetenciák

- Esztétikai igényesség alakítása a szép fogalmának és tartalmának megéreztetésével
- Fantázia és kreativitás fejlesztése, tehetséggondozás

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák

- A képi szemléletes gondolkodás kiteljesedésének erősítésével logikai gondolkodás fejlesztése
- A tevékenységet kísérő monologikus beszéd fokozásával beszédképesség fejlesztés
- A társakkal és a pedagógussal folytatott beszélgetés gazdagodásával mondataalkotás fejlesztése
- Vizuális és verbális szimbólum képzés fejlesztésével aktív és passzív szókinccs bővítése
- Az olvasás-, és írás elsajátításhoz szükséges képességek előkészítése

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

A meglévő adottságokra alapozva az érdeklődés felkeltésével lehetőség és sikerélmény biztosításával képesség fejlesztés.

MOZGÁS

1. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, **társra figyelés**.

A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése az óvodapedagógus feladata.

2. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró – képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

3. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztés mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

4. A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges **életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek** teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - **az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára** lehetőséget kell biztosítani.

A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése az óvodapedagógus számára nélkülözhetetlen, hogy a mozgásfejlesztést tervezni tudja.

A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembe vételével a mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával valósulhat meg.

Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára (mindennapos testnevelés, testnevelés szabad mozgáslehetőségek kihasználásának nyomán követése).

Anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységekben:

A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.

A mozgásfejlesztés területei:

- Szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgás közben
- Kötelező testnevelés foglalkozáson
- Mindennapi testnevelésen

A mozgásfejlesztésből adódó óvónői feladatok:

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása
- A gyerekek mozgáskedvének felkeltése, megőrzése
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése
- Baleset elkerülése végett szabályok kialakítása a gyerekekkel közösen
- Mozgásos tevékenység lehetőségeinek biztosítása a csoportszobában és az udvaron
- A gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodó eszközök kiválasztása
- A játék, játékosság elsődlegességének tiszteletben tartása
- Tiszta, jó levegő biztosítása a teremben
- A tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciálás egyéni fejlődési jellemzők alapján
- Mindennapos, frissítő mozgások tervezése, szervezése
- Kiemelt prevenciós feladatok megvalósítása (nagymozgások fejlesztése, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma fejlesztése, finommotorika - fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése
- Évente egyszer mozgásos versenyprogram szervezése

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Fejlődjön a természeti-, társadalmi környezet és önmaguk megismerése által személyiségük, alakuljon reális világképük, az ember és környezet, az ember és természet egymásrautaltságának megéreztetésével.

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez **szűkebb** és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, **néphagyományok**, szokások, **a családi**, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A szülőföld, a hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása az óvodapedagógus feladata. Konkrétumok megtervezése pl. a kirándulásokkal, ünnepekkel, gyűjtött tárgyakkal kapcsolatban az óvodapedagógus és szülők összehangolt megbeszélése alapján történik.

3. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek, **és azokat a tevékenységeiben alkalmazza**. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés rendkívül tudatos és tervszerű munkát vár az óvodapedagógusoktól.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével történjen.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében:

A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó.

A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGALAPOZÁSA, FEJLESZTÉSE

Személyes kompetenciák

- A természeti és társadalmi környezet megismerésével pozitív érzelmi viszony, kötődések kialakítása
- Az énkép és a reális önértékelés megalapozásával, a szabad véleménynyilvánítás lehetőségével az ítéletalkotás képességének erősítése
- Pozitív megerősítéssel önbizalom növelése, önállóság segítése, döntésképesség erősítése

Szociális kompetenciák:

- A szűkebb és tágabb környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével a környezettudatos viselkedés alakításával az élethosszig tartó tanulás megalapozása
- A kulturális környezet megismerésével, a szokások, ünnepek átélésével, a hagyományok ápolásával a csoportkohézió erősítése, a nemzeti identitástudat megalapozása
- A siker egyéni- és közösségi szintű átélésével a kooperatív tanulás kialakulásának segítése

Kognitív kompetenciák

- Érzékelés, észlelés fejlesztése a tapasztalatszerzés és élményszerzés által
- Megfigyelőképességük, emlékezetük, gondolkodási műveleteik fejlesztése a problémahelyzetek felismerésével, megfogalmazásával és megoldásával
- Ok- okozati összefüggések felfedezésével és elemi következtetések levonásával a logikus gondolkodás fejlesztése
- Hasonlóságok, különbözőségek, azonosságok felismerésével az analizálás, szintetizálás és általánosítás képességének fejlesztése, szám- és mennyiségfogalom alakítása
- A felfedezéssel tanulás biztosítása közvetlen tapasztalatok, élmények, lehetőségek által, a gyermek természetes kíváncsiságára és érdeklődésére alapozva
- Változatos probléma és tapasztalási helyzetek megteremtésével, a tanulási motiváció felébresztésével és fenntartásával a tudástartalmak megváltozott körülmények között történő alkalmazási lehetőségének biztosítása
- Próbálkozás, hibajavítás lehetőségének biztosításával a kreativitás,- problémamegoldó képesség fejlesztése, sikerélményhez juttatás

Speciális kompetenciák

- A matematikai képességek kibontakoztatása differenciált feladatadással, tehetség gondozás

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák

A tapasztalatszerzésen alapuló megismerés segíti:

- Hangok, szavak tiszta ejtését
- A szóincs mennyiségi, minőségi gyarapodását
- Fogalmak körének, tartalmának bővülését- szám-, és mennyiségfogalmak
- Új fogalomrendszer kialakulását- gyűjtő és elvont fogalmak
- Jól tagolt, nyelvtanilag helyes mondat szerkesztést
- Mondatfajták használatát
- Matematikai fogalmak beépülésével a verbális megfogalmazás differenciálódását
- A beszédkedv erősödését

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyerekre vonatkozó feladatok:

A beszédértés fejlesztésével a meglévő tudástartalmak bővítése, új ismeretek nyújtása élmény és tapasztalatszerzés útján, sikerélmény biztosításával.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Alapozódjon meg az önmagáért és másokért végzett munka erkölcsi értéke, pozitív kötődés kialakításával az önkéntességre és az önállóságra alapozva

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás, stb.).

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége – önként – azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység, a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása az óvodapedagógus feladata.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munka jellegű tevékenységek során

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérdés, buzdítás, dicsére verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása jelenik meg.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGALAPOZÁSA, FEJLESZTÉSE

Személyes kompetenciák

- Kitartás, céltudatosság, felelősségérzet, kötelességtudat, feladattartás fejlesztésével az akarati tulajdonságok alakítása
- Az aktivitás elősegítése mintaadással, pozitív megerősítéssel
- Önértékelés alakulásának segítése az öröm, a siker átélésének biztosításával

Szociális kompetenciák

- A társas kapcsolatok alakulásával a szervezőkészség és szociális képességek fejlesztése, közösségi nevelés
- Érzelemgazdag, kapcsolatteremtő, megismerő és együttműködő helyzetek által szokások, viselkedési normák kialakításával erkölcsi, esztétikai nevelés
- A szituációnak megfelelően az irányító és irányított szerep szükség szerinti felvállalásával a csapatmunka elősegítése, a kockázatvállalási készség fejlesztése

Kognitív kompetenciák

- Érzékelés, észlelés és mozgásfejlesztéssel a megismerő folyamatok gazdagítása
- Készségek, képességek fejlesztése a környezet megismerésével, tapasztalatszerzés biztosításával
- Feladattudat és feladattartás fejlesztése az önként vállalt és megbízott feladatok elvégzésével

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák

- Utánzásra épülve különböző beszédformák gyakorlása
 - ◇ Udvariassági formák
 - ◇ Felszólítás
 - ◇ Ténymegállapítás, közlés
 - ◇ Szóbeli instrukció
 - ◇ Kérés, buzdítás, dicséret
- Változatos nyelvtani, nyelvi és nem nyelvi kommunikációs formák alkalmazása
- Ok-okozati összefüggések szóbeli megfogalmazása
- Beszédaktivitás és szókincsbővülés fokozás

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

Az elfogadás és önismeret alakulásának segítségével, a sikerélmény biztosításával, pozitív megerősítéssel az önbizalom, az önállósodás és együttműködés fejlesztése

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Alakuljon ki a gyermekek ismereteinek és tapasztalatainak gazdagodásával a spontán és szándékos figyelmen át a tudásvágy és fejlődjenek kognitív képességei

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, **amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja**. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A gyermeki személyiség fejlesztése az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembe vételével, interaktív tanulási – tanítási módszerek dominanciájával valósul meg.

Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységeket kínálunk fel. Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükséglethez és egyéni képességhez igazodva a gyermek cselekvéseibe ágyazottan valósulnak meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadással támogatja a gyermeket.

Kompetenciák fejlesztése (például a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására motiválás az interaktív közös együttműködésben, szövegértés-szövegalkotás megalapozása.).

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, **felfedezés** lehetőségének biztosítása, **kreativitásának erősítése**.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- **a cselekvéses tanulás,**
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, **felfedezés,**
- a gyakorlati problémamegoldás

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során **személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását**.

A tanulás lehetséges formái **bővülnek** cselekvéses tanulással, a felfedezéssel, és **szűkülnek** a feladat megoldással és az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozással.

Az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a tanulást.

KULCSKOMPETENCIÁK MEGALAPOZÁSA, FEJLESZTÉSE

Személyes kompetenciák

- Problémahelyzetek felkínálásával, a gyakorlás és hibajavítás lehetőségének biztosításával az egyéni erősségek és gyengeségek feltárása, reális önértékelés alakítás
- A szabadgyökerű feladatválasztás lehetőségének biztosításával az egyéni érési ütem és sajátosságok figyelembevételével az egyéni motiváltság fenntartása és a sikerélmény biztosítása

Szociális kompetenciák

- Társas tevékenységek, élmények és kooperáció által, az egymástól való tanulás elősegítésével közösség alakítás

Kognitív kompetenciák

- Természetes és szimulált környezetben az érzékelés és észlelés fejlődésének segítése, ismeretek bővítése
- Élmény-, és tapasztalatszerzés biztosításával a felfedezési ismeretszerzés elősegítése
- A meglévő ismeretek rögzítésével és alkalmazásával emlékezetfejlesztés
- Problémahelyzetek felkínálásával a képzelet, kreativitás és problémamegoldó képesség fejlesztése
- A spontán érdeklődésre alapozva a motiváltság fenntartásával a szándékos figyelem fejlesztése
- A meglévő ismeretek rendszerezésével az elvont gondolkodás fejlesztésével az élethosszig tartó tanulás előkészítése

Speciális kompetenciák

- Az egyéni képességek kibontakoztatásának lehetősége a szabad választás, a differenciált feladatadás, a feltétel nélküli odafordulás és versenyhelyzetek biztosításával, tehetséggondozás

Nyelvi- kommunikációs kompetenciák

- Érzékelés, észlelés fejlesztésével a hallás, fonémahallás és beszédértés fejlesztése
- Anyanyelvi játékokkal artikulációs készség fejlesztése
- Új ismeretekkel és meglévő ismeretek gyarapításával szókincsbővítés
- Élmények, helyzetek biztosításával beszédindíték és beszédkedv fejlesztése
- Élmények, ismeretek reprodukálásával légzéstechnika és beszédstílus fejlesztése
- Problémahelyzetek által gondolkodási műveletek szóbeli leképezésének segítése
- Kooperációs helyzetekkel verbális nem verbális kifejezőkészség fejlesztése, udvariassági formák beépülésének segítése

Hátrányos helyzetű és SNI- s gyermekekre vonatkozó feladatok:

Az érdeklődés felkeltésével, az utánzási készségre alapozva, tevékenykedtetés által, pozitív megerősítéssel az önmagához és a társakhoz való pozitív viszony alakítás.

TARTALMAK:

- Utánzásos minta-, és modellkövetéses magatartás-, és viselkedéstanulás
- Spontán és tervezett játékos tapasztalatszerzés, megfigyelés, gyűjtőmunka
- Gyakorlati probléma-, és feladatmegoldás
- Alakítás módszerével történő személyiségfejlesztés
- Az egész nap folyamán az óvodai élet minden területén

PEDAGÓGUS ATTITÚD

- Az egyéni képességek, érési ütem és tempó figyelembe vétele
- Élmények, tapasztalatok, problémahelyzetek biztosítása
- Spontán érdeklődésre és a gyermekek kezdeményezésére építés
- A tévedés, próbálkozás és újrakezdés lehetőségének biztosítása
- Kivárást, türelmet, rávezetést, feltétel nélküli odafordulást

VI.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére **hat-hét éves korra** eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. **Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.**

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érhetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. **A sajátos nevelési** igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett **pedagógiai munka** mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6. MÉRÉS-ÉRTÉKELÉS – A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSE

A gyermekek fejlődésének értékelését csak akkor tudjuk hitelesen megvalósítani, ha jól ismerjük azt, akit értékelni akarunk. A mérés az óvodában azt jelenti, hogy olyan megismerési eljárásokat alkalmazunk, amelynek eredményeképpen eljutunk a megismeréshez. Ez a rendszer folyamatos mérést kíván meg a különböző képességterületeken. A cél az, hogy minél több ismeretet kapjunk a gyermekről, mindezt minél több természetes élethelyzetből merítve. (minél kevesebbszer, minél rövidebb ideig kiemelve őt a játékból.)

A folyamatos megismerés, másképpen kifejezve a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját, azt a bázist, ahonnan folytathatjuk további teendőinket. A fejlődésben bármennyig el lehet jutni, bármilyen állapotról el lehet indulni, mindenki fejleszhető valameddig. A gyermek megismerése történjen folyamatos megfigyelés által.

Az egyes képességek fejlettségi szintjét három csoportba osztjuk: az első az átlag alatti, a második a standard, a harmadik az átlagostól fejlettebb szintet jelöli.

Az egyéni felméréseket összesítve megkapjuk a csoport átlagos szintjét.

Ezt a felmérést év elején elvégezzük, és a nevelési év végén megismételjük. Így megkapjuk, hogy az egyes gyermek, de az egész csoport is mennyit fejlődött egy nevelési évben. Hány % rendelkezik átlag alatti, és hányan tartoznak az átlag feletti szinthez.

Ezeket a szinteket képességterületenként megfigyelhetjük, mérhetjük, (önállóság, együttműködés, gondolkodási műveletek, problémamegoldó képességek, verbális képességek). Az eredmények alapján szembevetendő lesz az óvodapedagógus számára, hogy a jövőben mely képességterületekre kell nagyobb hangsúlyt fektetni.

TAGÓVODÁINK GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGE

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az **érzelmi biztonságot**. Úgy szervezi az óvodai környezetet – személyi és tárgyi feltételrendszert -, hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.

Az általános elvárások közül – tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő, támogató attitűd, szeretetteljesség, következetesség – kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, **segítse tehetsége kibontakoztatásában**, valamint hátrányos **helyzetéből való felzárkóztatásában**.

Migráns gyermekeinek nevelése során biztosítjuk az **önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését**, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Célunk:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára

Hátrányos helyzetű gyermek: az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: a hátrányos helyzetű gyermekek közül halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője-a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – a gyermek hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen, halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek is akit tartós nevelésbe vettek.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik
- Szűkös lakáskörülmények, kis alapterületű lakás, kevés az egy főre jutó alapterület

- Egészségtelen lakhatási feltételek (vizes, salétromos falak, stb.)
- A szülők alacsony iskolai végzettsége
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai (alkohol, drog, játékszenvedély)
- Család hiánya – állami gondozás, onnan kikerült gyermek, elvált szülők
- Beteg vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük ellátására

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza.

Az óvoda vezetője köteles

- Jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál
- Hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartás esetén.

A gyermek veszélyeztettségére utaló jelek

- Fizikai bántalmazás
- A gyermek szexuális zaklatása
- Szülői felügyelet hiánya
- Elhanyagoló szülői magatartás
- Hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények
- Pszichés bántalmazás
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- Indokolatlan hiányzás az óvodából
- Minimális jövedelmi viszonyok

Óvodapedagógusok feladatai

- az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi háttérének megismerése
- szükség szerint környezettanulmány végzése
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybevétele
- anyagi gondokkal küzdő családok támogatására az óvodavezető tájékoztatása a térítési díj csökkentése érdekében, illetve a helyi önkormányzatok felé jelzéssel élni
- felterjesztés segélyre
- nyilvántartás vezetése

Az óvodavezető feladatai

- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: gyermekvédelmi feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten
- bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal
- a törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- veszélyeztetettség esetén a gyermekjóléti szolgálat tájékoztatása
- étkezési kedvezmények érvényesítése, kapcsolattartás az önkormányzatokkal, ezek dokumentálása
- óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése

Az óvoda alapító okiratába foglalt a fenntartó által meghatározott, az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra.

Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodáknak, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

A sajátos nevelési igényű (testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, valamint a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott) gyermekek óvodai nevelését is végző óvoda, a nevelési programunkat az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a 2/2005. (III. 1.) OM rendelet 1. számú mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak figyelembevételével készítettük, illetve fogadtuk el.

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 121.§ (1) 29. pontja alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- a) Testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- b) Pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

Mióta világ a világ, mindig születtek, születnek és sajnos fognak is születni szellemileg vagy testileg sérült gyermekek, akik valamilyen formában „problémát” jelentenek minden társadalomnak. A különböző korok és kultúrák a maguk sajátos módján viszonyultak,

viszonyulnak ehhez a kérdéshez. Napjaink legkívánatosabb törekvése az integráció, a lehetőséget szeretnénk mi is megadni az arra rászoruló és alkalmas gyermekeknek.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

- Célja:
- Az irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.
 - Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez
 - Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
 - A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
 - A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.
 - A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiségfejlődése, fejlesztése.
 - Felkészítés az iskolai tanulmányokra
 - A „másság” elfogadtatása az egészséges gyermekekkel.
 - A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családok létének segítése.
 - A felnőtt társadalom morális érzelmeinek alakítása.

Feladata:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása.
- Olyan óvodai közösségi élet megteremtése, amelyben a gyermek, - a felnőtt,- a sajátos nevelési igényű gyermek és ép gyermek kapcsolata pozitív érzelmi viszonyon alapul.
- Hospitalási lehetőségek felajánlása pedagógusok, szülők számára.
- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.

- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A nevelési folyamat jellemzői

Feltételrendszer

A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- a terhelhetőséget biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Tárgyi feltételek

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésével foglalkozó óvodai csoportokban a gyermekek biztonságos mozgását, megfelelő fejlődését elősegítő – sok esetben nélkülözhetetlen- eszközök a gyermekek különbözősége szerint változnak. Minden esetben a gyermek sérülés specifikuma határozza meg a tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges. Egy-egy esetben utazó gyógypedagógus munkája is szükséges.

Városföldi Tagóvodában oligofrén-pszichopedagógiai szakos gyógypedagógiai tanár irányításával végzi a fejlesztő pedagógus az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését.

A dolgozók értékrendje olyan morális, érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, amely követendő példa lehet a gyermekközösség és a felnőttek számára. E csoportokban az óvónők és a nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak munkarendjét, munkaidejét a feladatok jellege szerint kell kialakítani. A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazott rendelkeznek gyermekfelügyelői vagy gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel.

A nevelési folyamat tartalma

A sajátos nevelési igény kifejezi:

1. A gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
2. A képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszhetőségét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésekor –legyen szó bármilyen enyhe mértékű fogyatékoságról,- következetesen ragaszkodni kell néhány elv betartásához. Az akaraterő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés és az önállóságra törekvés terén a gyermekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából feltétlenül szükséges.

Életvitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. A nevelés során figyelembe kell vennünk a nem vagy kevésbé sérült területeket, mert ezek megerősítésével, a gyermek sikerélményhez juttatásával bővül a fejleszhetőség lehetősége. Mindig elegendő időt kell hagynunk a begyakorlásra.

Tervezni a konkrét esetre szabottan, rövid távra lehet, hiszen csak kis lépésekben haladva várhatunk eredményt. A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és speciális szakemberekkel való együttműködésnek

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája és területe.

A testi fogyatékos gyermek óvodai nevelésének főbb sajátosságai:

1. Alapelve: a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítjük csökkenteni vagy ellensúlyozni. A képességek tervszerű fejlesztése az egyéni fejlődési sajátosságokhoz szabottan történjék annak érdekében, hogy mozgáskorlátozottként is meg tudják állni a helyüket az épek között.
2. Célja: ki kell alakítani a gyermekben az egészséges énképet, önbizalmat. Növelni kell a kudarctűrő képességet, önállóságot!

A képességek tervszerű fejlesztése az egyéni fejlődési sajátosságokhoz szabottan történjék annak érdekében, hogy mozgáskorlátozottként is meg tudják állni a helyüket az épek között.

A gondozás milyenségét az adott gyermek károsodásának formája, mértéke és területe határozza meg. Fontos, hogy a gyermek az óvodában is gyakorolhassa saját egyénre szabott eszközének használatát, illetve szükség szerint ott tanulja meg használni azt. A saját eszköz fontosságát a sérült és az egészséges gyermekekben egyaránt tudatosítanunk kell, mivel annak épségét közösen tudjuk megóvni.

A „csak” mozgáskorlátozott gyermekek érzelmi, értelmi és szociális (lehetőségekhez képest) fejlesztését ép társaival megegyezően végezzük.

Kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzése, a megtanult mozgás alkalmaztatása. Az óvodában biztosítani kell – a gyermek állapotának megfelelően – az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét át-szövő feladat.

Az integrált nevelés feltételei mozgáskorlátozott gyermekek esetében:

- A gyermek egészségi állapota lehetővé teszi-e a többségi intézménybe való felvételt (szakorvos dönti el).

Látási fogyatékoság

Normál, többségi óvodában elsősorban gyengénlátó gyermekekkel találkozhatunk, mivel a látássérülés súlyosabb formáiban szenvedő gyermekek optimálisan inkább speciális gyógypedagógiai intézményekben nevelhetők-oktathatók.

A látássérült kisgyermek csak akkor tud teljesen beilleszkedni egy közösségbe, ha az őt körülvevők iránt feltétlen bizalmat érez.

Játékos tevékenységek közben gyakorolhatják a gyermekek a közösséghez való alkalmazkodást, a különböző illemszabályokat, viselkedési normákat.

Fontos, hogy hallásuk útján esztétikai élményekhez jussanak. (zene, mese, vers, stb.) Nevelésükben jelentős szerepe van a rendszeretnek: A látássérült gyermek számára szükséges eszközöknek kötött helyük kell, hogy legyen, mindig mindennek a helyére kell visszakerülnie. Ha ezt a szabályt a csoport minden tagjával következetesen betartjuk, megkönnyítjük sérült társuk számára az önkiszolgálás helyes szokásainak elsajátítását.

A gyengénlátó, az aliglátó gyermeknél nagyon fontos a látásmaradvány használata, a látás mozgáskoordináció fejlesztése. Szükséges lehet speciális optikai eszközök, nagy alakú, jól elkülöníthető színű képeskönyvek és gyöngyök, stb. használata.

Az aliglátó gyermekek adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló életmódra készíthetők fel. A gyengénlátók nevelésében jelentősebb szerep jut elsősorban a hallási és tapintási analízátor működésének is.

Figyelembe veszi a látási funkciók állapotát. A látásnevelés egyénre szabott program.

Feladata:

- A megfigyelőképesség, a differenciáló képesség, az alaklátás, a rész-egész látás, a memória és a képzelet fejlesztése.

Kiemelt fejlesztési területek a gyengénlátóknál:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgások fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kezügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Személyiségfejlesztés: önbizalomhiány, passzivitás csökkentése, kudarctűrés, alulértékelt énkép kialakulásának megakadályozása érdekében.
- Önkiszolgálás: öltözködés, gombolás, fűzés, zipzárazás, eszközhasználat, étkezés, tárgyak helye, személyi higiénia.

Íráselőkészítéshez elengedhetetlen a finommotorika fejlesztése. Az ábrázolás hagyományos eszközein túl itt már gyakoroltathatjuk a fűzést, hajtogatást, különböző színű és nagyságú apró termékek, magvak válogatását, stb.

Iskolaérettségi kritériumok csak az eszközhasználat terén térnek el a normál követelményektől.

Hallási fogyatékoság

A gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata –a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve- a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a

hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (pl. mentális állapot, szociokulturális környezet, stb.). Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik.

Az integrált óvodai nevelés során a gyermekek elsajátíthatják a saját személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési, és a mások megsegítésére, kiszolgálására irányuló, beszédet nem feltétlenül igénylő szokásokat.

A közösség és a tervszerű foglalkoztatás segíti a sérült gyermekek számára a nyelvi kommunikáció megindulását, fejlődését. Folyamatos feladatunk a beszédértés, a sajról olvasás fejlesztése, a beszédérthetőség javítása.

A pedagógusok fejlett metakommunikatív képessége megkönnyíti a hallássérült gyermek számára a szavak, kifejezések megértését, de ezzel együtt szükségessé válik az ujj – abc megtanulása. A gyermek állapota nagymértékben függ a mentális állapotától is.

Enyhe értelmi fogyatékoság

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A zene, a ritmus minden gyermekhez közel áll, énekes játékok közben több képességük is egyszerre fejlődik: zenei képességek, beszéd, mozgás, alkalmazkodó képesség, stb.

Fontos, a mozgásos játékok gyakorisága, egyszerű szabályok alkalmazásával a szabálytudat erősítése.

Gondot kell fordítanunk a morális képességek fejlődésére, hiszen ennek komoly szerepe van az iskolaérettség megállapításánál.

A matematikai képességek fejlesztését is mindig egyéni szintjükhöz kell igazítanunk. Mivel tapasztalataik, ismereteik jóval nehezebben rögzülnek, mint ép társaiké, alkalmat kell biztosítanunk megfelelő számú ismétlésre, gyakorlásra.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos, súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszéd szervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex -az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó –nevelési környezetben valósul meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Az óvodapedagógusok munkáját heti rendszerességgel logopédus segíti.

Autizmus

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autisztikus gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és a kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

A fogyatékoságok legnehezebben felismerhető és definiálható fajtája. Minden eset más jellemzőt mutat.

Megtévesztő lehet, hogy az autisztikus gyermek némely területen kiemelkedő, -az egészségesek szintjét is magasan felülmúló- képességekkel rendelkezik.

Ilyen esetekben a kiemelkedő képességekre építhetjük a nevelés feladatrendszerét. A különböző területek fejleszthetőségét, az alkalmazkodó módszereket és eszközöket az egyéni jellemzők határozzák meg. Minden esetben elsődleges feladat a kommunikációs készség fejlesztése, a személyes kapcsolat kialakításával párhuzamosan.

Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált -vizuálisan segített- kommunikációs eszköztárral. A szociális interakció csecsemőkori szintjét segítséggel használhatja, a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve a környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függő szinten rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, a viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen különösen a természetes élethelyzetek használandóak a fejlesztésre. A fejlesztés során szükséges az intenzív, a jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő jelenléte szükséges.

Integrálhatóságuk feltételei:

- Átlagos, vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, minimális viselkedésproblémák.
- A családtagok részéről szoros együttműködés a szakemberekkel, pedagógussal.
- Többféle szakember rendelkezésre állása a szakmai munkában.
- Érezze jól magát a gyermek az intézményben.

Tanulási zavarok, veszélyeztetettség

Tanulási zavarnak tekintjük azt az intelligencia szint alapján elvárhatónál lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítmény, amely neurológiai deficit vagy funkciózavar talaján jön létre, sajátos kognitív tünetegyüttessel. Ezek a részképességzavarok alapvetően nehezítik az iskolai tanulás során az olvasás, írás és/vagy a matematika elsajátítását. A tanulási zavar a legkorábbi időszakban alakul ki.

Típusai:

• Részképességzavarok:

- Percepció zavarai: vizuális-taktilis, akusztikus, helyzet-mozgás érzékelés nehézségei, melyből a formák, arányok irányok, térdimenziók érzékelésének tévesztése adódik.
- Beszédszerveződés, a nyelvi nehézség zavarai: a beszéd, észlelés, beszédmegértés, szimbólumok képzése, felismerése, az artikuláció zavara, szókincs fejletlensége mind tanulási zavarhoz vezethet.
- Emlékezet gyengesége: memória különböző fajtáinak sérülése, az emlékezet egyenetlensége, a verbális tartalmak megőrzése, rövid-hosszú távú memória pontatlansága.
- Laterális, a saját test illetve a térérzékelés akadályozottsága: A tanulást akadályozhatja keresztezett vagy kevert dominancia. A síkban, térben való tájékozódást, a sorrendisége felidézését, az irány észlelését, tartását nehezíti.
- Mozgáskoordináció, a finommozgás zavara: A finom és nagymozgások koordinátlansága jelenik meg.

• Komplex tanulási zavarok

Dyslexia: olvasás zavara, multifaktorális jelenség, egyszerre több tényező játszik közre a létrejöttében és többféle ok miatt alakul ki.

A prevenció magvát a készségfejlesztés adja. Feladatai:

- téri tájékozódás fejlesztése
- hallási figyelem fejlesztése
- ritmusérzék fejlesztése
- emlékezet, figyelem fejlesztése,
- a beszéd alaki és tartalmi fejlesztése

Dysgráfia: írászavar.

Oka lehet:

- A szükséges képzetrendszerek fejlődési elmaradása
- A beszédhallási, látási, mozgási, térbeli időbeli analízis-szintézis fejletlensége
- A térbeli tájékozódás zavara, percepció problémák, átkódolási problémák

Dyscalculia: számolás zavara

A dyscalculia veszélyeztetett gyermek nem figyel a környezetében levő matematikai összefüggésekre, egyszerű jelekre. Nem képes egyszerű feladatokat megoldani, nincs ötlete a megoldásra, nem képes a lényeg kiemelésére.

A dyscalculia foglalkozások főbb feladatai:

- Az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, beszéd fejlesztése
- Saját testen, térben, síkban, időben való tájékozódás segítése
- Számmal, darabszámmal kapcsolatos fogalmak kialakítása 10-es számkörben
- Nevelési feladatok, melynek célja a harmonikus személyiség kialakítása, a motiválás, a szorongás oldása, önfigyelemre és kitartásra nevelés.

A tanulási kudarc komplex jelenség. Nem csupán az értelmi képességek fejlettsége, hanem az össz – személyiség problémája.

Tanulási veszélyeztetettség tünetei óvodáskorban megmutatkoznak, a tanulási zavar kialakulásának megelőzése fontos feladat.

A tünetek előfordulásának gyakorisága a döntő az előrejelzés szempontjából. Csak ezek rendszeres előfordulása esetén feltételezhetjük a potenciális tanulási nehézséget.

Magatartászavarok - Hiperaktivitás

A különböző magatartási rendellenességek különböző nevelési nehézséget jelentenek. A gyermek magatartása jelentősen eltérhet attól a normától, melyet életkora alapján a közösség elvár. Sokszor beilleszkedési nehézségei vannak, társas kapcsolataiban problémákkal küzd, még saját kortársaival sem találja meg a hangot, kommunikációs zavarai vannak.

Nem tud, vagy nem akar alkalmazkodni. Fontos, hogy az ide sorolható gyermekek értelmileg épek, gyakran az átlagnál jobb képességekkel rendelkeznek.

A magatartászavarral küzdő gyermekekkel való bánásmódra nincs egységesen alkalmazható recept. Részben azért, mert ahány gyermek van, annyiféle módon szerveződik sajátos, csak az adott gyermekre jellemző magatartászavar.

Öszefoglalva:

A sajátos nevelési igényű gyermekek többségi óvodába való integrálása lehetőséget nyújt:

A sérült gyermekek szülei számára:

- Lakóhelyén marad gyermekük, nem kell utazniuk, kísérniük gyermeküket.
- Zavartalan anya-gyermek kapcsolat kialakításában is lehetőséget nyújt.
- Továbbra is aktív résztvevői maradnak gyermekük fejlődésének.
- Kevésbé érzik magukat elszigeteltnek, szorosabb kapcsolatot alakíthatnak ki a pedagógusokkal.
- Összevethetik gyermekük fejlődését a többiekével, így realisabb képet alakíthatnak ki róla.

A sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

- Nem kell kiszakítani abból a szociális környezetből, gyermekközösségből, amelyben addig élt.
- Átveheti az ép társak magatartásmintáit, követendő szokásait.
- Jobban fejlődik az önállósága, nagyobb mértékben várják el tőle, hogy saját maga tegye meg azokat a dolgokat, amelyre képes.
- A pedagógusok megfelelő hozzáállása esetén számos alkalma lesz annak megtapasztalására, hogy sok vonatkozásban ugyanarra, sőt egyes dolgokban jobb teljesítményre képes, mint a többiek.

Az ép társak számára:

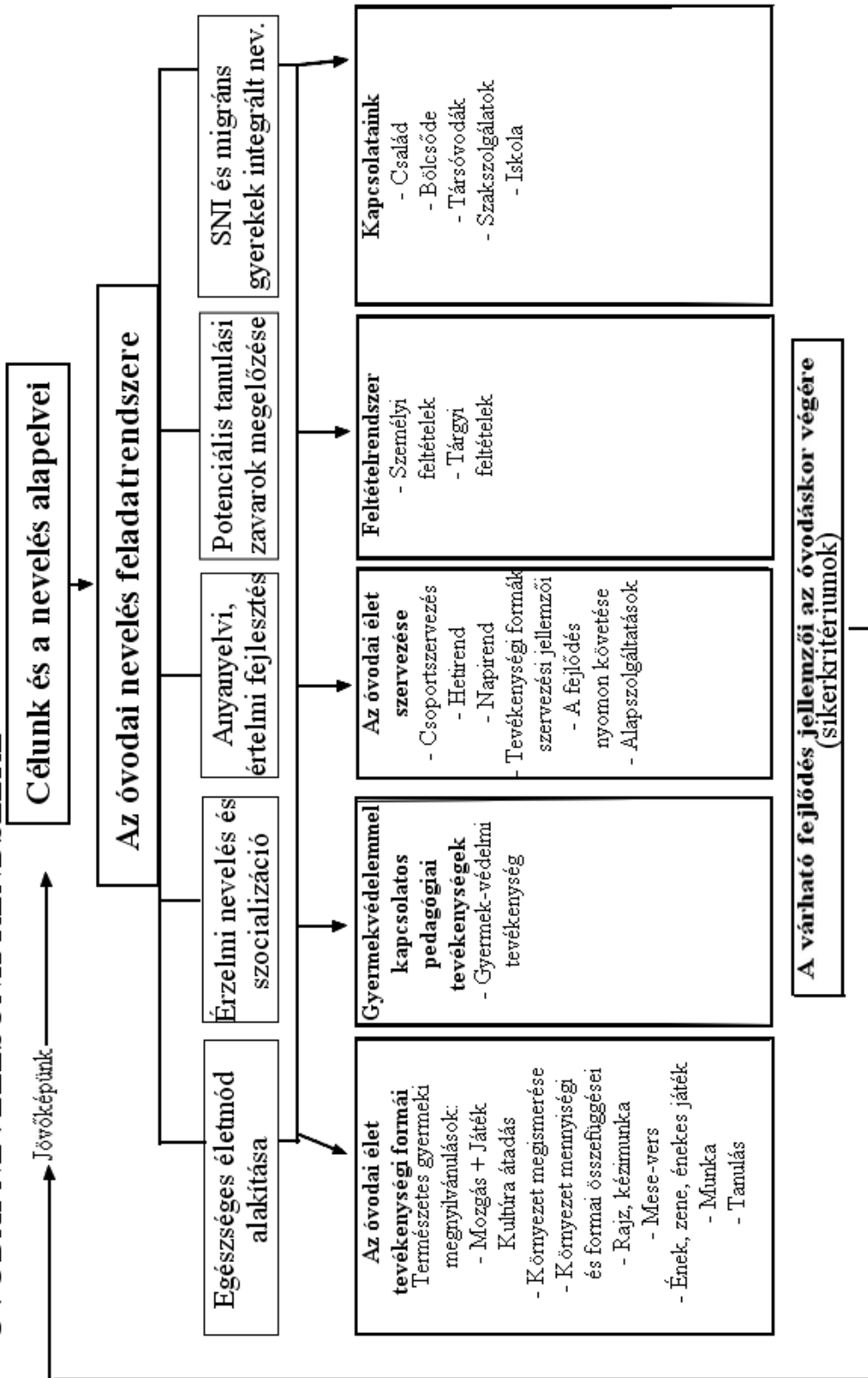
- Fiatal koruktól megtanulják, hogy elfogadják az egyéni különbözőségeket.
- Sokkal érzékenyebbé válhatnak más emberek nehézségei iránt.
- Gyakorolják a segítségadást, megalapozódik a mások iránti felelősség érzet, empátia, figyelmesség, gondoskodás.

Pedagógusok számára:

- Lehetőség nyílik az egyéni képességek differenciáltabb megítélésére.
- A módszertani fejlődés lehetősége új pedagógiai megoldások keresésére ösztönöz, a leghatásosabb módszerek megismerése, és ezek hasznosítása minden (sérült és ép) gyermek esetében.
- A toleranciája, empátiája nő, pedagógiai látóköre tágul.
- A TEAM munka (szülő, pedagógus, gyógypedagógus) erősödése, az egyéni felelősség csökkenése.

MELLÉKLETEK

ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

7. számú melléklet a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelethez

JEGYZÉK

a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről

ÓVODA

I. HELYISÉGEK

Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás stb.) a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
csoporszoba	gyermekcsoportonként 1	
tornaszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	fogyatékos gyermekeket nevelő óvodában minden esetben helyben kell kialakítani
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	fogyatékos gyermeket nevelő óvodában
játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	közterületen, iskolában is kialakítható, ha biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére
óvodavezetői iroda	óvodánként 1	óvoda székhelyén; a három és ennél kevesebb gyermekcsoporttal alapított óvodában a helyettesi, gazdasági vezetői irodával, a nevelőtestületi szobával közösen is kialakítható, ha a helyiség mérete ezt lehetővé teszi
óvodavezető-helyettesi iroda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a közoktatásról szóló törvény szerint a helyettes megbízása kötelező; a három és ennél kevesebb gyermekcsoporttal alapított óvodában az óvodavezetői, gazdasági vezetői irodával, nevelőtestületi szobával közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt megengedi
gazdasági vezetői iroda	óvodánként 1	önálló gazdálkodás esetén; a három és ennél kevesebb gyermekcsoporttal alapított óvodában az óvodavezetői (helyettesi), a nevelőtestületi szobával közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi

nevelőtestületi szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a három és ennél kevesebb gyermekcsoporttal alapított óvodában a vezetői (helyettesi), gazdasági vezetői irodával közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi
orvosi szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a székhelyen, telephelyen négy vagy ennél több gyermekcsoporttal alapított óvodában; az elkülönítő helyiséggel közösen is kialakítható
gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi
gyermekmosdó, WC	gyermekcsoportonként 1	másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi
Kiszolgálóhelyiségek		
felöltöző	épületenként 1	a három és ennél kevesebb gyermekcsoporttal alapított óvodában a felnőttek munkavégzésére szolgáló más helyiséggel közösen is kialakítható
elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
főzőkonyha	óvodánként 1	ha helyben főznek
melegítőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
tálaló-mosogató, ezen belül felnőttétkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
felöltőmosdó	épületenként 1	
felöltő WC	épületenként 1	
moslétároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	

szárazáru-raktár	óvodánként	ha helyben főznek
földesáru-raktár	óvodánként	ha helyben főznek
egyéb raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen 1)	
éléskamra	óvodánként 1	ha helyben főznek
szertár	épületenként 1	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
1. Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács)
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvodaasztalok
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	
játéktartó szekrény vagy polc	csoportszobánként 2, fogyatékos gyermek esetén további 1	
fektetőtároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	

élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	
felnőttszék	gyermekcsoportonként 2	
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	
textiltároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	ha elhelyezésére a csoportszobán kívül nincs más lehetőség
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
2. Tornaszoba		
tornapad	2	
tornaszőnyeg	1	
bordásfal	2	
óvodai többfunkciós mászó készlet	1	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda fogyatékos gyermeket nevel; a nevelési programban foglaltak szerint
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközökkel		nevelési programban foglaltak szerint
tükör	1	
asztal	1	
szék	2	egy gyermek, egy felnőtt
szőnyeg	1	
4. Játszóudvar		

kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
babaház	gyermekcsoportonként 1	
udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	
takaróháló	homokozónként 1	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	
5. Óvodavezetői iroda		
íróasztal és szék	1-1	
tárgyalóasztal	1	
szék	2	
telefon	1	
könyvszekrény	1	
iratszekrény	1	
6. Óvodavezető-helyettesi, gazdasági vezetői iroda (több iroda esetén a felszerelések szükség szerint helyezhetők el)		
asztal	felnőtt éttség figyelembevételével	
szék	felnőtt létszám figyelembevételével	
iratszekrény	2	
lemezszekrény	1	
írógépasztal és szék	1-1	
számítógépasztal és szék	1-1	
írógép	1	
telefon	1	közös vonallal is működtethető

fax	1	
számítógép, nyomtató	1	az írógép és tartozékai kiválthatók
7. Nevelőtestületi szoba		
fiókos asztal	pedagóguslétszám szerint	1
szék	pedagóguslétszám szerint	1
könyvtári dokumentum	500	pedagógiai szakirodalom, folyóirat, jogszabálygyűjtemény, mesekönyvek stb. az óvodapedagógusok felkészüléséhez
könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentumnak
tükör	1	
mosdókagyló	1	
8. Orvosi szoba	berendezése, felszerelése a 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet előírásai szerint	
9. Gyermeköltöző		
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
10. Gyermekmosdó, WC		
törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
falitükör	mosdókagylónként	1
hőmérő	helyiségenként	1
rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
egyéni tisztálkodószer	felöltött és	fésű, fogkefe, fogmosópohár

	gyermeklétszám szerint 1	
tisztálkodófelszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó
fésűtartó	csoportonként 1	
törülköző	felőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	
abrosz	asztalonként 3	
takaró	gyermeklétszám szerint 1	
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	

IV. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
szennyesruha-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
mosottruha-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
vasaló	épületenként 1	
vasalóállvány	épületenként 1	
szárítóállvány	épületenként 1	
takarítóeszközök	épületenként 1	
kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna
hűtőgép	épületenként 1, amennyiben helyben főznek 2	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda nevelési programja szerint
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda nevelési programja szerint; képekonyvekből, képes mesekönyvekből gyermekcsoportonként legalább 15 féle 3-3 példányban
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda nevelési programja szerint
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda nevelési programja szerint
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda nevelési programja szerint

munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda nevelési programja szerint
---	--	-------------------------------------

2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

video (lejátszó)	óvodánként 1	
televízió	óvodánként 1	
magnetofon	három csoportonként 1	
diavetítő	épületenként 1	
vetítövásznon	épületenként 1	
hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda nevelési programja szerint
hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda nevelési programja szerint
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	fogyatékos gyermeket nevelő óvodában; a nevelési programban foglaltak szerint

VI. FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
-------------------------	-------------------	------------

1. Beszédfogyatékosok

tükör 120x180 cm	csoportonként 1	
------------------	-----------------	--

logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	
------------------------	-----------------	--

2. Hallási fogyatékosok

dallamíró	csoportonként 1	
-----------	-----------------	--

hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a fogyatékos gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében
--	---	---

vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék
gyermeklétszám szerint 1

a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó
óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1
abban az esetben, ha az óvoda a fogyatékos gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében

nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz
óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1
abban az esetben, ha az óvoda a fogyatékos gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében

szurdologopédiai eszközök
csoportonként 1

3. Látási fogyatékosok

olvasótelevízió
gyermeklétszám figyelembevételével
gyengénlátók, aliglátók számára

hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda
gyermeklétszám szerint 1

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	amennyiben étel kiosztása folyik
mentőláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint
munkaruha	a Munka Törvénykönyve,	

- valamint a
közalkalmazottak
jogállásáról szóló 1993.
évi XXXIII. törvény és
végrehajtási rendeletei
alapján, az óvodai
kollektív szerződés szerint
- védőruha a munkavédelemről szóló
1993. évi CXIII. törvény
és végrehajtási rendeletei
alapján, az óvodai
munkavédelmi szabályzat
szerint
- tűzoltó készülék az érvényes tűzvédelmi
szabályok szerint
1. Ha az építésügyi jogszabályokban előírt szakmai és tartalmi követelmények a mellékletben meghatározottaknál szigorúbb követelményeket állapítanak meg, új óvoda létesítésénél azt kell figyelembe venni.
 2. A kiszolgáló helyiségekben a helyiség rendeltetésszerű használatát biztosító bútorokat, berendezési eszközöket kell elhelyezni. Valamennyi helyiség berendezésénél az építésügyi jogszabályokban előírt szakmai és tartalmi követelményeket, a közegészségügyi előírásokat, a tűzvédelmi, az egészségvédelmi, a munkavédelmi követelményeket figyelembe kell venni. A fűtés megoldásáról, a helyiségek rendeltetésszerű használatát biztosító - a mellékletben fel nem sorolt további - eszközökről (pl. lábtörölő, virágállvány, színes képek, tájékoztató tábla) helyben kell dönteni.
 3. Az óvodába - ha van szabvány - csak ennek megfelelő eszközök és felszerelések vihetők be. Az óvodapedagógus - az óvoda szervezeti és működési szabályzatában, házirendjében meghatározott - védő, óvó előírások figyelembevételével viheti be az óvodai foglalkozásokra az általa készített, használt pedagógiai eszközöket.
 4. Ahol a melléklet az óvoda nevelési programjára utal, azon az Óvodai nevelés országos alapprogramja, továbbá nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelést biztosító óvoda esetén a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve, fogyatékos gyermekek nevelését biztosító óvoda esetén a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembevételével készített vagy a közoktatási törvény 23. §-ának alapján jóváhagyott óvodai nevelési programot (a továbbiakban: eltérő pedagógiai elveket tartalmazó nevelési program) kell érteni.
 5. A gyermekek részére vásárolt eszközöknek és felszereléseknek igazodniuk kell a gyermekek testméretéhez.
 6. Az eltérő pedagógiai elveket tartalmazó nevelési program az eszköz- és felszerelési jegyzéktől eltérően határozhatja meg a nevelőmunka eszköz- és felszerelési feltételeit.
 7. Ha az eszközöket, felszereléseket létszám figyelembevételével kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből annyi szükséges, hogy minden egyidejűleg jelen lévő gyermek, munkát végző felnőtt igényét egyidejűleg teljesíteni lehessen. Amennyiben az eszközöket, felszereléseket létszám szerint kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből a tényleges, érdekelt létszámnak megfelelően kell az előírt mennyiséget beszerezni.
 8. Ha vitás, hogy az előírt eszközök, felszerelések rendelkezésre állnak, közoktatási szakértői tevékenység folytatására jogosult szakértő véleményét kell beszerezni.
 9. A gyermekek részére kialakított helyiség akkor megfelelő, ha - rendeltetésétől függően - alapterülete lehetővé teszi legalább egy óvodai csoport valamennyi tagjának egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását, pihenését, öltözését, tisztálkodását, étkezését, továbbá megfelel az építésügyi jogszabályokban előírt szakmai és tartalmi követelményeknek, a közegészségügyi előírásoknak, a tűzvédelmi, egészségvédelmi, munkavédelmi követelményeknek.
 10. Ha az óvoda többcélú közoktatási intézményben működik, a felnőttek részére kialakított helyiségek, a felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök, az óvoda feladatainak ellátásához igénybe vehetők. A gyermekek csoportszobái és udvari foglalkoztatása - a testnevelés kivételével - az e célra kialakított és kizárólag az óvoda által használt helyiségben, udvaron történhet.

11. A játszóudvar akkor megfelelő, ha alapterülete lehetővé teszi valamennyi gyermekcsoport tagjainak egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását. Elfogadható a játszóudvar kialakítása az óvoda közelében, az óvodán kívül, például közterületen, amennyiben garantált, hogy azt csak az óvodába felvett gyermekek veszik igénybe.

12. Ha az óvoda fogyatékos gyermekek nevelésével foglalkozik, a gyermekek által használt helyiségek kialakításánál az eszközök és felszerelések beszerzésénél biztosítani kell az akadálymentes, balesetmentes és érzékelhető, valamint biztonságos környezetet, - a fogyatékoság típusától függően - a kapaszkodókat, a nagyobb alapterületű, szélesebb ajtónyitású mellékhelyiségeket stb. A fogyatékoság típusát és mértékét az eszközök és felszerelések megvásárlásánál figyelembe kell venni.

13. Ha az óvoda nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozók óvodai nevelésében vesz részt, az eszközök és felszerelések megvásárlásánál a nemzeti, etnikai sajátosságokat figyelembe kell venni.

14. Ahol a melléklet a mennyiségi mutatónál az „óvodánkénti” megjelölést alkalmazza, azon az óvodát kell érteni, függetlenül attól, hogy a székhelyen kívül rendelkezik-e telephellyel, illetőleg, hogy hány épülete van; a helyiség kialakítása, a berendezés elhelyezése a feladat tényleges ellátásának megfelelően történik. Amennyiben a melléklet a „székhelyen és telephelyen,” megjelölést alkalmazza, azon érteni kell az óvoda székhelyét és valamennyi telephelyét, függetlenül attól, hogy a székhelyen, illetőleg a telephelyen hány épület van. Abban az esetben, ha az „épületenként” megjelölést alkalmazza a melléklet, azon minden épületet érteni kell, függetlenül attól, hogy a székhelyen vagy a telephelyen található. A „gyermekcsoportonként” megjelölésen a kialakított óvodai gyermekcsoportokat kell érteni.

A kompetencia alapú óvodai nevelés bevezetésének tárgyi feltételei:

- A komplex kompetencia alapú óvodai programcsomag
- Meseláda

Felhasznált dokumentumok jegyzéke:

1. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (137/1996. (VIII. 28) Kormány rendelet Melléklete
2. 255/2009. (XI.20) Kormány rendelet módosítása (Magyar Közlöny 164. szám)
3. Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola és Óvoda Városföldi Napközi Otthonos Óvodájának Óvodai Nevelési Részprogramja
4. A közoktatásról szóló többször módosított 1993. LXXIX. Törvény
5. 2/2005. (III. 1.) OM rendelet 1. számú melléklete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
6. Komplex Kompetencia Alapú Óvodai Programcsomag (EDUCATIO Kht.)

Felhasznált irodalom:

1. Stöckert Károlyné: Játék és Tanulás. (Játékpszichológia)
Szerk. Stöckert Károlyné, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1995. 202.
2. Vajda Zsuzsanna: Kompetencia. (Pedagógiai Lexikon VII. kötet)
Szerk.: Báthory Zoltán – Falus Iván, Keraban Könyvkiadó, Budapest, 1997.266.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A helyi óvodai nevelési programot fenntartói jóváhagyás előtt véleményezte:

..... dátum
szakértő

Véleményezte:

..... dátum:
szülői szervezet képviselője

Elfogadta:

..... P.H. dátum:
a nevelőtestület képviselőjében

Jóváhagyta:

..... P.H. dátum:
Fenntartó részéről

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely 46-31/2010. ikt.számú határozatával elfogadta a helyi nevelési programot.
2. A szülői szervezet véleményét bemutató 45-31/2010. iktatószámú jegyzőkönyv.
3. Fenntartói döntés a helyi nevelési program jóváhagyásáról számú határozata, kelte:..... Intézményi iktatószámom.

Keltezés

.....
intézményvezetői aláírás és bélyegzőlenyomat